ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИНЭЙ АЛДАР НЭРЭ, АГУУ ХЭРЭГ ХЭТЫН ХЭТЭДЭ МҮНХЭ!

Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...мбэрэй 1921 оной ...бриин 21-hээ гарана | № 94 (15717) | 1981 оной апрелиин 22, среда | Сэн 2 мүнгэн.

Советскэ Союзай эрхэтэд! Ленинэй заабаряар, коммунис ёһоор ажаһуужа, ажаллажа ба тэмсэжэ һурагты!

(1981 оной Майн 1-нэй һайндэртэ зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай Уряалнуудһаа).

ЛЕНИН

...наһанайнгаа
...лэ зуун жэл дабаһан
Ленин.

...байдалаймнай
...һуури табиһан
Ленин.

...хүнине
...үндэртэ зоригжуулһан
Ленин.

...янатани
...заяагаар нэгэдүүлһэн
Ленин.

...үгэеэ
Үнэн хэрэгээр баталһан
Ленин.

Үеын үедэ
Үзэгдөөгүй зам гаталһан
Ленин.

Хүн түрэлтэндэ
Хүндэтэ үүргыень зааһан
Ленин.

Ерээдүйн үетэндэ
Ехэ харгы заяаһан
Ленин.

Владимир НАМСАРАЕВ.

АБЬЯАС ЕХЭТЭЙ АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭР

В. БИРЮКОВ, КПСС-эй обкомой секретарь

В. И. Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Ленинскэ коммунис субботнигые 1981 оной апрелиин 18-да үнгэргэхэ тухай Москвагай түрүү предприятинуудай патриотическа үүсхэлые Буряадай АССР-эй ажалшад нэгэн һанамжатайгаар дэмжээ һэн. Партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд, республикын предприятинуудай, колхоз, совхозуудай болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд эмхидхэлэй ба политическэ шухала хүдэлмэри ябуулаа. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй партиин XXVI съезд дээрэ хэлэһэн элидхэл, съездын шиидхэбэринүүд, 1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд хадаа энэ хүдэлмэриин гол удха боложо үгэһэн байна. Субботнигто бэлдэхэ ба үнгэргэхэ талаар республиканска, городской болон районно штабууд хүдэлөө.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын, авиационно, прибор бүтээлгын заводууд, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй, «Теплоприбор», «Электромашина» заводууд, Зэдын вольфрам-молибденэй, Улаан-Үдын нарин сэмбын, мяха-консервын, мебель ба модо болбосоруулгын комбинадууд мэтын промышленна томо томо предприятинуудай коллективүүд субботнигто бэлдэхэ ба тэрэнние үнгэргэхэ үедэ эмхи журамай жэшээ харуулһан байна. БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад, Гусиноозёрскын ГРЭС-эй коллектив субботнигой үдэр эршэтэй шангаар хүдэлөө.

Таһалгаряагүй хүдэлдэг предприятинуудай ажалшад апрелиин эхинһээ хойшо Ленинскэ коммунис субботнигой тоосоогоор хүдэлжэ эхилһэн байгаа. Жэшээнь, М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Үдын локомотивна деподо локомотивна 120 бригада субботнигой тоосоогоор хүдэлһэн байна. Тэдэнэр 416 поезд, тэрэ тоодо ехэ ашаанай 62 поезд алмагдаһан элшэ хүсөөр ба түлишөөр ябуулһан байна.

Улаан-Үдын ТЭЦ-эй, Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын болон авиационно заводуудай шудхалгын цехүүдэй ажалшадай диилэнхи олониинь, транспортна предприятинуудай хэдэ хэдэн коллективүүд амаралтынгаа үдэрнүүдтэ субботнигой графигаар хүдэлһэн байна.

Субботнигой үдэр республикын предприятинуудта, колхоз, совхозуудта болон эмхи зургаануудта эдэбхи хэшээлтэйгээр ажаллаа. Үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахые, эрхим шанартай продукци бүтээн гаргахые уряалһан лозунгнууд болон плакадууд хаа хаанагүй үлгөөтэй байгаа.

Ленинэй орденто Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой олохон цехүүд, бригаданууд болон уча... ...лануудай коллективүүд хараалагдаһан сагһаа урид ажалдаа ерэһэн байна. Амаралтада байһан олохон хүдэлмэрилэгшэд болон пенсионернүүд энэ үдэр ажалдаа ерэһэн, хэдэн арбаад инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд станогуудай дэргэдэ зогсоһон.

«Теплоприбор» заводто болоһон митинг дээрэ КПСС-эй гэшүүн Э. Г. Коробовагай хүтэлбэрилдэг слесарьнүүд-хабсаргагшадай бригада 8 часай халаанай даабарие 7 час соо дүүргэхэ, түсэбэй ёһоор 1318 түхэригэй орондо 1500 түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ уялга абаа бэлэй. Заводой булта цехүүд болон участогуудай коллективүүд тус бригадын жэшээ дэмжээ һэн.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой хэдэн арбаад инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд станогуудай, электрическэ гэзшэнүүдэй дэргэдэ ажаллаа.

Авиационно завод дээрэ «Белка-4» түхэлэй хубсаһа угаадаг 300 машина, кухниин 10 хэһэг мебель болон бусад олон продукци бэлдэгдээ.

Хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй болон судна бүтээлгын заводуудай ажалшад субботнигые габшагай ажалаар эхилжэ, Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай захил дүүргэхэ талаар хүдэлөө.

БАМ-ай Буряадай участогта эмхидхэгдэһэн субботнигто 26800 гаран хүн хабаадалсаа юм. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив 1100 метр түмэр зам, 1430 метр сорго татаһан, 5,9 метр нүхэ урэмдэһэн, 8 мянган тонно арадай ажахын ашаа зөөһэн байна.

БАМ-ай тоннельшэд транспортно-дренажна штольни болон гол тоннель малтаһан, тоннельщигүүдэй авто-ажахынууд нэгэ үдэр соо 7300 тонно арадай ажахын ашаа зөөһэн байна. Барилгын «БАМтоннельстрой управлениин Социалис Ажалай Герой В. Р. Толстоуховай хүтэлбэрилдэг 12-дохи тоннельнэ отрядай проходчигуудай бригада даабаряа 150 процент дүүргээ. Бригададань 14 хүн ажаллаг.

«Нижнеангарсктрансстрой» тоестын барилга-хабсаралгын 608 дахи поездһоо КПСС-эй XXVI съездын делегат, Ленинэй орденто В. И. Аксёновой хүтэлбэрилдэг КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ комсомол-залуушуулай бригадын 19 гэшүүд булта субботнигой үдэр үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулһан байна.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай коллектив субботнигто амжалтатайгаар хабаадаба. Хүдэлмэриингөө газарта 2370 хүн хүдэлбэ. 795 мянган түхэригэй продукци комбинат бүтээбэ. Тусхайлбал, 30 тонно угаагдамал нооһо, 4000 дүрбэлжэн метр бүд үйлэдбэрилэгдөө. Табан жэлэй жасада 8 мянган түхэриг оруулагдаба. Олохон хүдэлмэрилэгшэд үндэр бүтээсэтэ ажалай жэшээ харуулаа. Бүд нэхэгшэ Г. К. Шадрина 4 станогой орондо 6 станок дээрэ хүдэлбэ. Светлана Логиновагай комсомол-залуушуулай бригадын гэшүүд даабариингаа ёһоор 5000 килограмм нооһо сорт сортоорнь илгахын орондо 5500 килограмм илгаба. Бүд нэхэгшэд Татьяна Филиппова, Вера Осипова, мүн П. П. Хангаловай бригадынхид халаанайнгаа даабарие холо үлүүлэн дүүргээ.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинуудта В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан коммунис субботнигто ажалай эрхим түйлэлтануудые харуулба. 17200 хүн хабаадажа, 325 мянган түхэригэй товарна продукци гаргаа. Субботнигой тоосоогоор 9500 кубометр модон зөөгдэбэ. 24100 кубометр хюреэдэмэл материал, 14 мянган түхэригэй мебель, 97 кубометр модоной зомгооһоор хэһэн плита, 4600 шпала бүтээн гаргагдаба.

Баргажанай, Байгалай, Хурамхаанай, Хандагайн леспромхозууд, Онохойн модоной комбинат габшагай ажалаараа шалгарба. Модо бэлэдхэгшэдэй мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд субботнигой үдэр 1322 кубометр модо бэлэдхэжэ, 1892 кубометр зөөбэ. Гусихын модо бэлэдхэлэй пунктын коллектив (начальнигынь Я. С. Шрагер) һайнаар хүдэлөө. 529 кубометр модо бэлэдхэжэ, үдэрэйнгөө даабарие 153 процентээр дүүргэбэ. КПСС-эй Баргажанай райкомой гэшүүн, Ажалай Улаан Тугай орденто В. И. Тормозовой бригада түсэбөөрөө 191 кубометрэй орондо 304 кубометр модо бэлэдхэжэ, табан жэлэй жасада 195 түхэриг оруулба. Модо зөөдэг машинын шофёрнууд КПСС-эй обкомой гэшүүндэ кандидат В. Сакуев, И. Гаськов, В. Гагарин гэгшэд эрхимээр ажаллаа. Арбадахи табан жэлэй дүнгүүдээр Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ һаяхан хүртэһэн Хурамхаанай леспромхозой В. П. Парамоновой хүтэлбэрилдэг бригада даабарияа мүн лэ үлүүлэн дүүргээ.

Гусиноозерскын ГРЭС-тэ субботник эмхитэйгээр үнгэрбэ. «Электросибмонтаж» участогай И. В. Федотовой бригада станциин гол байшангай 1-дэхи котлоагрегадай кабель татахадаа, үдэрэйнгөө даабари 140 процент дүүргэбэ. «Востокэнергомонтаж» участогай М. И. Давыденкын бригада мүн лэ шалгарба. «Гусиноозерская» шахтын коллектив 1000 тонно нүүрһэ малтажа, табан жэлэй жасада 2000 түхэриг оруулаа. Гусиноозерскын горсоведэй депутат Г. И. Каленых гэгшын бригада 169 тонныn орондо 300 тонно нүүрһэ олзоборилбо.

Ярууны районой ашагта малтамал шанаржуулгын Озёрно комбинадай барилгада хүдэлдэг 177-дохи оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныn коллектив үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаба.

Буряадай транспортна управлениин жолоошод ба хүдэлмэришэд субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадаа. Субботнигой тоосоогоор 27 мянган тонно ашаа, 165 мянган пассажир зөөгдэжэ, субботнигой жасада 17,9 мянган түхэриг оруулагдаа. 636 жолоошод алмагдаһан түлишэ дээрэ энэ үдэр хүдэлөө.

Республикымнай колхоз, совхозуудта субботник үндэр бүтээсэтэ ажалай оршон байдалда үнгэрбэ. Энэ үдэр колхознигууд болон совхозуудай хүдэлмэришэдтэй хамта предприяти болон эмхи зургаануудай алба хаагшад, һургуулиин һурагшад ажаллаһан байна. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын районд сабшалан болон тарялан дээрэ 30 тонно минеральна, 4557 тонно органическа үтэгжүүлгэ гаргагдаһан, 780 гектар газар шулуу шохойһоо сэбэрлэгдэһэн, 6700 һургаар отологдоһон, 461 гектар газар уһалагдаһан байна. Иигэжэ тус район табан жэлэй жасада 40 мянган түхэриг оруулба. КПСС-эй XXVI съездын делегат, түрүү һаалишан, Ленинэй хоёр орденто Л. Н. Седых гэгшын хүдэлдэг «Байгал» учхозой һү һаалиин фермын коллектив энэ үдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар хүдэлбэ. Тэрэшэлэн Сэлэнгын, Кабанскын, Ярууны, Хориин болон бусад районуудай ажалшад коммунис субботнигто эдэбхитэй һайнаар хабаадажа, ажалай үндэр бүтээсэ түйлаа. Жэшээлхэдэ, Ярууны районой «Юбилейный» совхозой хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд субботнигто бултадаа нэгэн хүн шэнгеэр гаража, энэ үдэр бүхыдөө сабшалан болон тарялан дээрэ 250 тонно наг шэбхэ тараажа, 250 кубическа метр түлеэ бэлдээ. Тиихэдэ 2 бүлүүр станци хүдэлгэгдэжэ, газар үндалуулагдаа.

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо субботнигто 737 хүн хабаадаа. Колхозой малшад болон гахайшад өөһэдынгөө хүдэлдэг газарта габшагай шангаар хүдэлжэ, һайн үрэ дүнгүүдые түйлаба. Энэ үдэр колхозой һаалишад 36 центнер һү үйлэдбэрилһэн байна. Тиихэдэ сабшалан болон тарялан дээрэ наг шэбхэ гаргагдаһан, тэдэнние хорёолхын тула 8 километр посхоод баригдаһан байна. Мүн Тохой тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Хурамхаанай совхозой ажалшад баһал үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулһан байна. Эндэ 25 гектар сабшалан болон бэлшээри хорёологдоһон, 10 гектар сабшалан шулуу шохойһоо сэбэрлэгдэһэн байха юм. 22 хүн витаминтай ногооной гурил гаргаха агрегат тодхохо хүдэлмэри хээ. Табан жэлэй жасада 2350 мянган түхэриг оруулагдаба.

Городой үйлсэ, сэсэрлиг болон паркнуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээлбэл, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай, хүдөө ажахын, Зүүн-Сибириин технологическа институдуудай студентнэр болон багшанар коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадаа. Багшанарай институдай студентнэр судна бүтээлгын, «Электромашина» заводуудта болон бэшэшье предприятинуудта ажаллаһан байна.

Республика доторнай Ленинскэ коммунис субботнигто 500 мянга гаран хүн хабаадажа, урда жэлэйхиһээ үлүү ехэ продукци бүтээжэ гаргаа. Коммунис субботнигто хүдэлжэ олоһон мүнгэнэй зарим хубинь социальна хэмжээ ябуулгануудта гаргашалагдаха. Жэшээлхэдэ, арбадахи табан жэлдэ манай республикада элүүрые хамгаалгын, арадай гэгээрэлэй объектнүүдые барилгада 2,6 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Энэ мүнгөөр 745 һууритай хүүгэдэй табан саад, 2672 һууритай гурбан һургуули, 760 һууритай хүүгэдэй гурбан саад, баригдаһан байна.

Республикын ажалшад түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулхаар бэлэн байһанаа харуулба.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ШАНАР БА АШАГ ҮРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

...сурталай хүдэлмэри... бүхэсоюзна семи... апрелиин 20-до ...ЦК-да нээгдэбэ. ...хабаадагшад КПСС-... ЦК-гай тоосоото элидхэ... шудалалгын ба нэбтэ... дэлгэрүүлгын ябасые, ...Л. И. Брежневэй заа... зохилдуулан. ...сурталай хүдэлмэрие ...һайжаруулгын ар... ...үдые зүбшэн хэлсэ... «Үзэл сурталай, полити... ...хүмүүжүүлгын хүдэлмэ... саашадань һайжаруул... ...» КПСС-эй ЦК-гай ...дүүргэхэ талаар ...ршэлөө халан абалса...

...сурталай асуудалнуу... ...хэдэг союзна рес... ...нуудай компартинуу... ЦК-нуудай партиин ...нуудай, обкомуудай, ...комуудай, хэдэ хэдэн ...нуудай секретарьнар, ...эбсэгтэ Хүсэнүүдэй ...органуудай хүдэлмэри... министерствэнүүд албан зургаануудай, ..., радио ба телеви... түбэй органуудай, ...шионно агентствэнүү... ...хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-... ЦК-гай харюусалгата ху... ...лэгшэд семинар-зүб... хабаадана. ...КПСС-эй ЦК-гай Полит... гэшүүн, КПСС-эй ...секретарь М. А. Суслов оролто үгэ хэлэжэ, зүблөөе нээгээ. КПСС-эй Центральна Комитедэй шиидхэбэреэр сёминар-зүблөөн зарлагдаба гэжэ нүхэр М. А. Суслов тэмдэглэбэ. Съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ партиин политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар шухала үүргэ үзүүлдэг байһыень КПСС-эй XXVI съездын дүүрэһэнэй һүүлхэнээр энэ зүблөөе зарлаһан ушар элирхэйлэн харуулна гэжэ тэрэ хэлээ.

Леонид Ильич Брежневэй эльгээһэн халуун амаршалгые М. А. Суслов сугларагшадай нэрьемэ альга ташалга доро дамжуулһан байна. Үзэл сурталай кадрнуудай ажал ябуулгада нүхэр Л. И. Брежневэй анхаралаа хандуулга съездын трибуна дээрэһээ журналистнуудта, пропагандистнуудта, лекторнүүдтэ, элидхэлшэдтэ, агитаторнуудта тэрэнэй хүргэһэн үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан олон миллион хүнһөө бүридэдэг үзэл сурталай эдэбхитэдэй шэн габьяата, хүндэ хүшэр ажалые партиин ямар үндэрөөр сэгнэдэг байһые, тэдэнэртэ ямар ехэ этигэл найдабари олгодог байһые элирхэйлэн гэршэлнэ.

КПСС-эй XXVI съезд парти ба арадай ажабайдалда элитэ ехэ үйлэ хэрэг болобо гэжэ М. А. Суслов саашалаа хэлээ. Марксизм-ленинизмые зохёохы ёһоор хүгжөөлгэдэ шэнэ элитэ ехэ хубита, политическэ ба теоретическэ асари ехэ удха шанартай документ болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлые парти, совет хүнүүд тоолоно. Манай үеын тон шухала бүхы асуудалнууд тэрээн дотор али бүхы талаһаа зүбшэн хэлсэгдээ.

Ленинэй хэлэһэн үгэнүүдэй ёһоор, съезд «гол шухала асуудалнуудта гүнзэгы удхатай, тодо һонор харюунуудые» үгөө. Съездын түүхэтэ удха шанар юун түрүүн юун бэ гэхэдэ, тэрэ батажан жагсаһан социализмын общестывн урда шэнэ зорилгонуудые нээгээ, тэрэнэй арга боломжонуудые ашаг үрэтэйгөөр бэелүүлхэ, ороной зохёон байгуулхы хүсэнүүдые, экономическа, эрдэм техникын ба оюун бодолой хүсэ шадалые бүрин хүсэдөөр хүдэлгэхэ харгы замуудые харуулаа.

Эб найрамдалые бэхижүүлхэ, шахардуу байдалые һуларуулха, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые хизаарлаха талаар шэглүүлэгдэһэн бүтэмжэтэй һайн шэнэ дурадхалнуудые съезд оруулба. Элдэ бүгэдэ манай партиин эб найрамдалта программын үргэлжэлэл болоно.

Ленинэй парти коммунизмын түгые, ажалай ба амгалан байдалай түгые найдамтайгаар үндэр дээрэ үргэжэ ябана, оронойнгоо экономическа хүсые бэхижүүлхэ, совет арадай ажана байдалые, соёл культурые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, зохёон байгуулхы ажал хэхын тула амгалан тайбан эрхэ байдал хангаха, газар дэлхэй дээрэхи хүн бүхэндэ түбхын түрүүшын эрхые—ажаябаха эрхыень баталха хараа шэглэл хадаа КПСС-эй генеральна хараа шугам болоно гэжэ XXVI съезд бата найдамтайгаар харуулаа.

КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэлэй суртал һургаалнуудые, съездын захяа заабаринуудые коммунист, комсомолец бүхэндэ, бүхы ажалшадта ойлгуулан хөөрэхэ, эдэнние шудалалгые эмхидхэхэ, съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ талаар олоннитын эршэ хүсые, эдэбхи үүсхэлые элсүүлхэдэнь, партийна организацинуудта туһалха гээшэ үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болоно. Энэ хүдэлмэрие яагаад һайнаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр ябуулха гээшэб гэжэ энэ зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэхэ байнабди.

КПСС-эй XXVI съезд тон бүтэмжэтэй һайн, хани халуун оршон байдалда үнгэрөө гэжэ М. А. Суслов тэмдэглэбэ. Съездын эрилтэ ехэтэй, шүүмжэлхы, бүтэмжэтэй һайн оршон байдал олонинтын дунда ябуулагдадаг эмхидхэлэй ба үзэл сурталай бүхы хүдэлмэриин удха шанарые, түхэл шэнжые тодорхойлхо ёһотой. Большевистскэ сэхэ шууд байлгые, зохёохы үүсхэл эдэбхиие коллектив бүхэнэй ажабайдалда баталха, дутуу дундануудта, али бүхы хангалтагүй үйлэ хэрэгүүдтэ эбсэшэгүй байлгые хүмүүжүүлхэ гээшэ ажахын, социальна, съездын табиһан бусад асуудалнуудые шиидхэлгэдэ үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй оруулдаг хубита болохо зэргэтэй.

Пропаганда совет арадай зохёохы хүсэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр элирүүлгэдэ, тэдэнэй зохёохы ажалай ашаг үрые нилээд дээшэлүүлгэдэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабаринуудые заабол дүүргэлгэдэ нүлөөлхэ уялгатай.

Уласхоорондын оршом соо үзэл сурталай тэмсэлэй хурсадажа байһые хараада абаха шухала. Манай ангиин дайсад улам бүри зэрлиг дошхон, һэнгэр убайгүй ябуулгануудые хэнэ. Тиихэдэе хуушан сагай үлэгдэлнүүдые, манай ажабайдалда тохёолдоһон дутуу дундануудые, бэрхэшээл түбэгүүдые али болохоор һамбаашалан хэрэглэнэ. Дайсан харша үзэл суртал хүн зоной али нэгэ хүбиин ухаан бодолдо нүлөөлхэлөө болохо гээд тоонгүй байжа болохогүй. Үзэл сурталнуудые хамгаалхын түлөө эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ ёһотойбди. Тиихэдээ антисоветизмые, антикоммунизмые эдэбхитэйгээр элиншэлхэ, али бүхы дайсан харша ябуулгануудые элирүүлэн усадхаха зэргэтэйбди.

Үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин мүнөөнэй байдал съезд дээрэ гүнзэгыгөөр, шүүмжэлхыгөөр зүбшэн хэлсэгдээ. КПСС-эй ЦК-гай 1979 оной апрелиин 26-да абаһан тогтоол дотор партийна организацинуудай урда табигдаһан гол зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна гэжэ съезд зааба. Энэ тогтоол удаан болзорой түхэл шэнжэтэй байна гэжэ тоосоото элидхэл дотор тэмдэглэгдээ. Энэ хадаа партиин үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын ажал ябуулгын үргэн ехэ программа болоно.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые, XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула партийна организацинууд үзэл сурталай хүдэлмэриин олохон участогуудые, һалбаринуудые шэнэдхэн һайжаруулха ёһотой гэжэ тоосоото элидхэл дотор хэлэгдэбэ.

Ажабайдалтай пропагандые залан сэхээр холбохо, тэрэнэй үүргэ нүлөөе, удха шанарые дээшэлүүлхэ гээшэ шухала гэжэ парти тоолодог юм. Энэ эрилтын удха шанарые элирхэйлхэдээ, нүхэр Л. И. Брежнев съезд дээрэ иигэжэ хэлээ һэн: «...Бодото дээрээ партиин үзэл сурталай-теоретическэ, политическэ-хүмүүжүүлгын, эмхидхэлэй ба ажахын хүдэлмэриин нэгэдэлые түйлаха тухай эндэ хэлэгдэнэ».

Үгэ хүүр болон ажал хэрэгэй алгасалдаан, бодото ябуулгануудые политическэ шашалдаагаар һэлгэлгэ хүнүүдэй һанал бодолдо, ажалша коллективүүдэй, бүхы общестывн оршон байдалда хорото нүлөө үзүүлдэг гэжэ ажабайдал батална.

Үнэн сэхэ, зохёохы ажалай нэрэ хүндые хаа хаанагүй баталха гээшэ тодорхой гол зорилго мүн.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Н. Л. ТАДВАШКИНАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь, үйлэдбэридөө үндэр үрэ дүн түйлаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Сэлэнгын районой Сэлэнгын совхозой һаалишан, Социалис Ажалай Герой нүхэр Тадвашкина Надежда Лазаревнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан,
1981 оной апрелиин 17.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

КОММУНИСТНУУДАЙ ХҮСЭЛЭЛ, ОРОЛДОЛГООР

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ эдеэ хоолой үргэн ехэ программа бэелүүлхэ зорилгонуудые КПСС-эй XXVI съезд табиһан байна. Тиимэһээ газар таряалангай болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, адууһа малайнгаа тоо олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ гээшэ хүдөөдэ ажалладаг коммунистнуудай, хүн бүхэнэй арюун нангин уялга болоно.

Илангаяа колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, олон тоото мэргэжэлтэд, тэндэхи партийна организацинууд үйлэдбэреэ бодомжотой һайнаар хүтэлбэрилхэ, ажалша зоной дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ, оролдосотойгоор ябуулха уялгатай. Нэн түрүүн энэ жэлэйнгээ малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар түгэсхэхэ, хабарай тарилгын хүдэлмэриие эрхим шанартайгаар, агротехническэ эгээн зохид болзорто үнгэргэхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө оролдохо болонобди. Энэмнай байгша оной, мүн саашанхи жэлнүүдэй түсэб бэелүүлгэдэ онсо ехэ нүлөөтэй байхань элитэ ха юм.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын квартал үнгэрбэ. Энэ үедэ манай районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиингаа XXVI съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ жагсажа, ажалдаа зарим тэды амжалтануудые түйлажа шадаа. Үнгэрһэн гурбан һарын туршада гүрэндэ мяха худалдаха кварталай түсэб 123 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһээ 1417 центнерээр ехэ үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүнэй хэмжээн нёдондоной энэ үеынхиһээ 35 килограммаар дээшэлжэ, бүхыдөө 897 центнер ехэ һүн һаагдажа, гүрэндэ һү худалдаха түсэб 107 процент дүүргэгдэһэн жэшээтэй. Эндэ Аргатын, һахалиин болон Дэрээнэй совхозууд ехэхэн хубитаяа оруулаа.

Малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хонишод түрүүлжэ ябана. Эдэнэрэй оролдосотой һайнаар ажаллажа байһанай ашаар 35,5 мянга гаран хурьгад абтаа гэхэ гү, али урда жэлэйхиһээ 2160 толгойгоор олон болоно. Манай дүршэл ехэтэй хонишод-коммунистнууд С. Э. Тыхеева, С. Н. Банаева, Ц. А. Бадмаева болон бусад ажалай ульгэр жэшээ харуулна. Байгша ондо районоймнай хонишод 40 мянга гаран хурьга абахаар хүлеэнэ. Тиигэжэ нёдондонойхиһоо 6 мянга гаран хурьгад олон түлжүүлэгдэхэ байна. Энэмнай мяха үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлгэдэ ехэ туһатай байха гээшэ.

Мүнөө жэлдэ эртынгээ эрэ хурьгадые түргэн зуура түлжүүлжэ, шахан таргалуулжа, намартаа гүрэндэ худалдаха аргатайбди. Юуб гэхэдэ, Хурамхаанай, Аргатын совхозуудта, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 10 мянгаад хурьгадые һайнаар эдеэлүүлхэ үбһэ тэжээл бии.

Байгша ондо адууһа малаа бэлшээн, шахан таргалуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Баунтын районда бэлшээн таргалуулагдаһан 2 мянгаад үхэрэй намартаа бусажа ерэхэдэнь, Аргатын совхоздо тэдэниие угтажа абаад, сентябриин 1-һээ шахан таргалуулха гэжэ шиидээбди. Энэ зорилгоор тус ажахыда тэжээл буйлуулха томо цехтэй тусхай байра түхеэрэгдэхэ хараатай. Энэмнай ажахынууд хоорондын шахан таргалуулгын цех болохо юм. Мүнөө энэ асуудал ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлсэгдээд, партиин райкомой бюро дээрэ харагдаад байна.

Саашадаа һахалиин совхоздо жэлтэй 1000 эмэ буруу суглуулжа, тусхай рационоор эдеэлүүлжэ, үнеэд болгогдохо гунжад бэлдэгдэхэ юм. Тэрэшэлэн Хурамхаанай, Гааргын, Улюнхаанай совхозуудта адуудые хамтаруулжа, тусхай технологёор үдхэхэ асуудал шиидхэгдэжэ байна.

Энэ жэлдэ һү һаали дундаруулхагүй хэмжээнүүд абтана. Урдань апрель, май, июнь һарануудта һүн ехээр алдагдадаг байгаа. Мүнөө иимэ байдалда эсэс табиха, һаалиин малай зуһаха газарта тэжээл буйлуулха цехүүдые бэлдэжэ дүүргэхэ хүдэлмэри ябуулагдана. Ногоон конвейертэ таригдаһан ургамалнуудай хуряагдажа захалтар үнеэдтэ эдюулхэ силос, сенаж, үбһэн бии. Имагтал фермэ дээрэхи ажалые зүбөөр эмхидхэхэ шухала болоно.

Мал ажалаа саашаданы амжалтатайгаар хүгжөөхын тула тэжээл үйлэдбэрилгые үндэһээрнь һайжаруулха хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ үшөө дахин онсо тэмдэглэгдэһэн байна. Энэ манай районой ажахынуудта сэхэ хабаатай гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1978 он) Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлэн, сабшалан һайжаруулха талаар район дотор нилээд хүдэлмэри хэгдэһэн байха юм. Эдэ жэлнүүдтэ лугомелиоративна отрядуудай хүсөөр нилээд ехэ сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаа, урдань уһалагдадаггүй сабшалан бүлүүр станцинуудай хүсөөр ундалуулагдадаг болонхой. Хэрбээ 1975 онтой сасуулжа үзэбэл, уһалагдадаг сабшалангай хэмжээн 8 — 8,5 мянган гектарта хүргэгдөө гэхэ гү, али 7 мянга гаран гектараар үргэдхэгдэһэн байна. Нёдондо тэндэ 25 мянга гаран тонно наг шэбхэ, 1,5 дахин ехэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдээ. Коммунистнууд Б. Г. Бадмаевай (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз), Н. С. Зверьковой (Хурамхаанай совхоз) хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядууд жэлһээ жэлдэ сабшалан һайжаруулха, үтэгжүүлхэ, уһалха ехэ хүдэлмэри ябуулһанай ашаар үбһэ ногооной үндэр ургаса абадаг. Гектар бүриһөө жэлдээ 20 — 25 центнер, мүн дээшэшье үбһэ хуряажа абадаг луговодууд олошороо. Тэдэнэрэй тоодо Ц. Э. Аханаев, Б. О. Соктоев, И. Г. Толстихин, Д. И. Ухинов болон бусад ороно.

Теэд гансал сабшалан һайжаруулгаар тэжээлэй асуудалые шиидхэхэ аргагүй байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ КПСС-эй XXVI съездын эрилтын ёһоор тэжээл үйлэдбэрилгые үндэһөөрнь хубилгаха, тэрэниие үйлэдбэриин тусхай һалбариин шэнжэтэй болгохо саг ерээ. Малаа элдэб зүйлэй, шэмэ шанартай тэжээлээр хангахын тула сабшалангай хажуугаар таряалан дээрэ тэрэниие ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэй. Эндэ агрономуудай үүргэ ба харюусалга эрид дээшэлхэ байна. Эдэнэр ороохо таряа ургуулдаг-таал адли тэжээл үйлэдбэрилгэдэ анхарха уялгатай болоно. Энэ талаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна комитедүүд агрономуудта онсо эрилтэ табиха ушартай.

1981 ондо район дотор 150 мянган центнер ороохо таряа, 240 мянган центнер үбһэ, 300 мянган центнер силос хэхэ ногоо ургуулжа абаха зорилго табигданхай. Энэмнай нёдондо абтаһанһаа 60 процентээр ехэ болоно. Эды шэнээн ороохо таряа, тэжээл абахын тула таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, газар таряалангай технологи нарижуулан һайжаруулха шухала.

Ямар аргаар энэ түйлагдаха болонoб? Нэн түрүүн, ажахы бүхэндэ лугомелиоративна отрядуудай һуури дээрэ тэжээл үйлэдбэрилхэ цехүүд эмхидхэгдэжэ байна. Мүнөө иимэ цехүүд Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Хурамхаанай болон һахалиин совхозуудта байгуулагдаад, ажаллажа эхилэнхэй. Эдэнэртэ нуга сабшалан, тэжээлэй ургамалнуудай тарилга даалгагдана. Мүн тэжээл буйлуулха, ногооной гурил гаргаха агрегадууд даалгагдана. Энэ жэлдэ АВМ-1,5 түхэлэй хоёр агрегат шэнээр тодхогдохо юм.

Таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ зорилгоор ажахынуудай поли бүридэ хэгдэхэ хүдэлмэри мүнөө тодорхойлогдоод байна. Агрономуудай, механизаторнуудай зүблөөнүүд дээрэ эдэ хэмжээ ябуулганууд тодорхойгоор зүбшэн хэлсэгдэжэ, бригада, звено бүхэн социалис уялгануудые бэедээ даажа абанхай. Энэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ һахалиин совхозой Г. С. Серебренниковэй даадаг бригадын механизаторнууд ябана. Эдэнэр бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар хэжэ, хабарай эртын тарилгые 5 үдэртэ, оройнхиие — 7 үдэртэ дүүргэхэ, 2350 гектар таряалангаа үтэгжүүлхэ, 1200 гектар сэбэр паар бэлдэхэ, хурьһэнэй шииг заахашье алдахагүй зорилго урдаа табинхай. Эдэ бүгэдын ашаар гектар бүриһөө адагынь 8,5 центнер ороохо таряа, 90 центнер хартаабха, 210 центнер овощ, 120 центнер кукурузын ногоо ургуулжа абаха байһанаа мэдүүлээ.

Таряалан, сабшалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ, газараа шанартай һайнаар уһалха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Район дотор энэ хүдэлмэриие хурдадхаха зорилгоор мартын 1-һээ габшагай гурбан һара соносхогдоод, урагшатайгаар ябуулагдажа байна. Уһалууриин системэнүүдые, бүлүүр станцинуудые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэһэнэй ашаар 10 мянгаад гектар сабшалан, таряалан ундалуулагдаха байна. Энэ жэлдэ бүхыдөө 65 бүлүүр станци хүдэлгэгдэхэ юм. Мүнөө эдэ станцинуудай олонхинь үдэр, һунигүй хүдэлгэгдэжэ, 1 мянга гаран гектар сабшалан уһалагдаад байна.

Ажахы бүхэндэ таряалан, сабшалан хорёолхо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Таряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөгдэнэ. Үнгэрһэн намартаа гаргагдаһаниие тоолсоод, энэ жэлэй ургасада хэрэглэгдэхээр 40 мянга гаран тонно наг шэбхэ зөөгдөөд байна. Энэ жэлдэ хэрэглэгдэхэ органическа үтэгжүүлгэнүүдэй 80 процентнь таряаланда оруулагдаха байна.

Һахалиин, Аргатын совхозууд сортовой үрэһэ үйлэдбэрилхэ даабаритай. Эдэнэрһээ гадна ажахы бүхэндэ үрэһэнэй участогууд таһалагдажа, тэндэ тусхай звенонууд ажаллаха байна. Мүн тэжээлэй цехүүдтэ мэдэлтэй тусгаар звенонууд ногооной үрэһэ ургуулжа байха болоно. Иигэжэ манай ажахынууд өөһэдын һайн үрэһэтэй болохо байна.

Партиин XXVI съездын баталан абаһан Гол шэглэлнүүд дотор малай тэжээлые болоогоор элбэг болгохо зорилго табигданхай. Энэ жэлһээ эхилжэ, рапс, горох болон олон жэлэй ногоонуудай тарилга эрид үргэдхэхэмнай. Мүнөө 150 тонно ногооной үрэһэн абтанхай.

Таряалангай хубаарилга һүүлэй жэлнүүдтэ гуримшуулагдаа гэжэ хэлэхэдэ болохо. Хахалагдадаг газарай 48 процентые ороохото ургамалнууд (тэрэнэй хахадһаа ехэнхинь обёос, ешмээн, хара таряан), 27 процентыень тэжээлэй ургамалнууд, 24 процентыень паар эзэлнэ. Хүнтэйн талада хурьһэ хамгаалха 38 севооборот зохёогдонхой, тэрэнэй 28-ниинь гэхэ гү, али 28 мянга гаран гектарта (73,6 процентнь) хэрэглэгдэжэ байна. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада газараа плугаар хахалхаяа болижо, хурьһэ хамгаалха гуримда орожо байнабди. Паар тарилга хоёрые зурууд болгон хэрэглэхэ гурим үргэнөөр баримталагдана.

КПСС-эй XXVI съездын табиһан зорилгонуудые районой партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэ үедэ эдэ бүхы асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаһан байна. Мүн колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай хамтын суглаанууд дээрэ эдэ бүгэдэ бүри тодорхойгоор хэлсэгдэхэ байна.

Мүнөөдэр оронoймнай бүхы коммунистнууд, арад түмэн, дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэн Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна. Ленин багшын һургаалые хэлбэришэгүйгөөр баримталдаг манай парти дотоодын болон гадаадын хэрэгүүдтээ найдамтай илалтануудые түйлана.

В. И. Ленинэй заапанай ёһоор эрдэм, техникын шэнэ түйлалтанууд, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай индустриальна үйлэдбэри мүнөө үедэ социализмын материальна үндэһэ һууринь боложо байна. Энээнэй ашаар лэ манай ленинскэ парти арад зондоо, ажалша хүнүүдтээ баян дэлгэр байдал олгоно.

Агуу ехэ Ленинэй байгуулһан партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө манай районой бүхы коммунистнууд, ажалшад дүүрэн хүсөөрөө оролдожо, хүдөө ажахын үйлэдбэреэ эрид хүгжөөжэ, эдеэ хоолой программа дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита оруулха байна.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ,
КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь.

Лекцинүүд уншагдана

КПСС-эй XXVI съездһээ хойшо үнгэрһэн һара хахад соо Улаан-Үдын районой «Знание» бүлгэмэй эдэбхитэд партиин ехэ хуралдаанай шиидхэбэринүүдые тайлбарилһан 300 гаран лекци районой промышленна предприяти, колхоз, совхозуудай ажалшадай урда уншаба.

«Знание» бүлгэмэй районой организациин правлениин президиум партиин XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые үргэн олониитэдэ ойлгуулха хүдэлмэриин тодорхой түсэб съездын дүүрэмсээр баталан абаа һэн.

Энэ түсэбые бэелүүлгэдэ СССР-эй Науканuудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд-лекторнууд горитойхон хубитаяа оруулба. Жэшээнь, март һарада филиалай геологиин институдай хүдэлмэрилэгшэд, геолого-минералогическа эрдэмэй докторнууд Г. В. Андреев, Н. В. Нестеров, эрдэмэй кандидат И. М. Борисенко «Дружба», «Восход» колхозуудай Тарбагатай, Доодо-Жэрэм һууринуудаар ябажа, 24 лекци уншаһан байна.

Түүхын эрдэмэй кандидат Г. Н. Заятуев Тарбагатайн 11-дэхи СПТУ, КБО, кондитерскэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэдтэ манай ороной саашанхи хүгжэлтэ тухай хөөрэжэ үгэбэ. БИЕН-эй хүдэлмэрилэгшэ Л. Б. Дандарон Ивалга тосхондо ажаһуугшадта лекцинүүдые уншаба.

Л. ЕНИСЕЕВА,
«Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдын районой организациин правлениин харюусалгата секретарь.

Улаан-Үдын М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивно депогой коллектив арбадахи табан жэлэй дүнгөөр үндэр шагнал хайрада хүртэһэн, республика дотороо ленинскэ коммунис субботник үнгэргэхэ талаар үүсхэл гаргаһан түрүү предприяти юм. Тэрэнэй цех, участок, бригада бүхэндэ ажалайнгаа оньһо таниһан, дүй дүршэл түгэс хүдэлмэрилэгшэд олон.

Хоёрдохи заһабарилгын цехтэ хүдэлдэг дүй дүршэлтэй слесарь Виктор Михайлович Лапердин тиимэ найдамтай хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Тэрэ халаанайнгаа даабари 120—130 процент бэелүүлдэг, бусадтаа ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг, залуу хүдэлмэришэдтэ туһалдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. М. Лапердин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ДИПЛОМТОЙ ХОНИШОН

Хони харууһалха зуураа заочноор техникум дүүргэһэн хүнүүд тиимэ хоморшье бэшэ ха. Тэдэнэй нэгэн — Виктор Ефимович Шилов — Сэлэнгын совхоздо үнихэнэй хүдэлжэ байна. Эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гээшэ үе сагай эрилтэ, манай ажабайдалай шэнжэ гурим болоо, гэбэшье наһатайшаг студент зарим зониие гайхуулдаг ааб лаа.

— Ефимыч, дипломоо абаад, бидэнэртээ ноёрхохо зоотехник болохо хүн аабзаш даа, — гэжэ нүхэд-хонишодойнгоо енгүүрхэлдэхэдэ, Шилов өөрөө шог зугаатай хүн хадаа, янгархаһан янзатай мүр далаа хабшажа, иигэжэ харюусаһан байгаа:

— Минии эрдэм һуралсал ээлтэй юм ааб даа... Акулов Толя шэнги «хониной профессор» болохомни үшөө үдыхэн ха. Үгышье һаа, Парашютинский Юрын библиотекэдэ Чехов, Бунин болон бусадай зохёолнуудтай зэргэлээд «Үүлтэр һайжаруулгын асуудланууд», «хонин ажал» гэхэ мэтын номуудые харахат. Тэдэмнайл ёһотой мэргэжэлтэй хонишод шуу.

Совхозой эдэ гурбан мэдээжэ хонишод уулзахадаа, шог ёгтотойгоор сэсэ буляалдадаг. Гадна олон жэлэй туршада хоорондоо мүрысэдэг юм. Хурьга олоор, ноохо ехээр абажа, А. М. Акулов хэдэн удаа районой чемпион болоо юм. Харин урзанда Виктор Ефимович Шилов нүхэрөө ахижа, Сэлэнгын районой чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ түрүүшынхеэ хүртөө һэн.

Тэрэ жэл Шиловэй ажабайдал, ажалда ехэ урагшатай байгаа. Чемпион болохоһоо гадна, хүдөө ажахын техникум амжалтатайгаар дүүргэжэ, зоотехник мэргэжэл олоо.

Тиигээдшье энэмнай отараяа орхихонь бээ даа гэһэншүү яриидаанда Виктор Ефимович ажал хэрэгээрээ харюусаха гэжэ шиидэбэ.

«Минии юрэ аза дайралдажа, чемпион болоогүйб, харин амжалтамни үндэһэтэй, саашадаа түйлалтаяа мүн лэ гэршэлжэ шадаха арга боломжотойб», — гэжэ өөртөө тангариглаад, саашадаашье хонишоноороо хүдэлхэ дуратай байһанаа мэдүүлээ юм.

Мүнөө үедэ бэрхэ хонишод, үнэхөөрөөшье, алта мүнгэнэй сэнтэй болоод байна бшуу. Тиимэһээ совхозой дирекци Шиловэй дурадхалые дэмжээ һэн.

Теэд жэлынь гасалантайшаг дайралдаба. Этигэл, найдалтайгаар тэнгэриие шарайшалхада, хурьганайшье нэхын шэнээн бишыхан буржагар үүлэн харагдахагүй. Ган. Халуун наранда ганхаһан сэсэг ногооной дэльбэ дэнзэнүүд хумиржа, хубхайржа байгаа. Аяма халуунда хонидоо байраһаань хүдэлгэхэньшье хүшэр. Бөөгнэрөөд лэ бэе бэеынгээ гүзээ, сами доогуур тархяараа хороод, абиртуугаар, саглангяар амилжа байха.

Шиловэй бригада тиихэдэ бүри эртүүр хонидоо туужа, ногооной шүүдэртэй байхала бэлшээгээд, үдын халуунай болохоһоо тээ урид һэбшээтэй добо, халалиг газараар гү, али бүглүү шугы, горхоной хажуугаар тууха гэжэ оролдодог байба.

Мүнөө Виктор Ефимович ёһотойл мэргэжэлтэн шэнгеэр хонидоо харадаг болоо. Үрэжүүлгын сагай ерэтэр шахан таргалуулха зорилготойгоор бэлшээриин һайниие бэдэрэн, залхуурангүй үдэшын боро хараан болотор хонидоо дахаха. Тууха даа һүрэгөө үргэнөөр тарааж, урдань ороод, ябадалыень удааруулха. Бонитировко хэхэдээ, хүхэ дэлэн муутай хонидыень илгажа шададаг болоо.

Тэрэ жэлдэ, 1979 ондо, Шилов зуун эхэ хонин бүриһөө 122 хурьга түлжүүлээд, Сэлэнгын суута хонишод Б. Банзаракцаева, А. Акулов, Д. Будаева гэгшэдые социалис мүрысөөндэ ахижа гараа бэлэй. Удаадахи жэлдэньшье мүн лэ зуутанай жагсаалай түрүү зэргэдэ дабшаа.

...Түл абалга түлэг дундаа. Ялаан гэжэ газарта Виктор Ефимовичэй бригада үбэлжэнхэй. Байра байдалаа намарһаа дулаалжа, хурьга абахада хэрэгтэй болохо бүхы түхеэрэлгэнүүдээ бэлэн болгоо һэн. Тиимэһээ мүнөө яданагүй бшуу.

— Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ найдамтай үндэһэ һуури табиха ёһотойбди, — гэжэ Виктор Ефимович хэлэнэ. — Байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлхэ зорилготойб.

— Шиловэй үгэдэ этигэнэбди. Зориһоноо бэелүүлдэг хүн юм, — гэжэ Сэлэнгын совхозой директор Б. Б. Аюшиев мэдүүлнэ.

Н. НАМСАРАЕВ.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ЭРИД ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Промышленностиин шэнжэлэл

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын гурбан һара үнгэрбэ. Республикымнай ажалшад түрэл партиингаа XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, хүдэлмэриин шанар һайжаруулхын түлөө үргэн ехэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, үнгэрһэн кварталай туршада бага бэшэ амжалтануудые түйлаһан байна. Урданайхидаал адли, социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ манай хүдэлмэришэн ан[illegible] дабшан ябана. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол ажалша олониитын зүгһөө урма баяртайгаар угтагдажа, шэнэ эдэбхи үүсхэл бадаруулаа.

Гурбан һарын туршада бүхыдөө промышленна продукци гаргалга нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 2,9 процентээр ехэ болоһон байна.

Гүрэндэ продукци худалдаха түсэбтэ даабаринуудаа үлүү[illegible]лэн дүүргэһэн промышленна предприятинууд олон. Тэдэнэй тоодо «Бурятэнерго» управлени, «Бурятмясопром», һүнэй промышленностиин, кондитерскэ промышленностиин нэгэдэлнүүд, Галуута-Нуурай шахта, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат, «Татарский ключ» карьер, Улаан-Үдын шэлэй завод. Сэлэнгын модоной бааза, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод болон бусад олон предприятинууд ороно.

Январь-март һаранuудай туршада түсэбһөө гадуур 4 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 347 мянган гекалори дулаанай элшэ, 28 мянган тонно шулуун нүүрһэн үйлэдбэрилэгдөө, 4А түхэлэй 139 электродвигатель, наг шэбхэ гаргаха 7 транспортер, 368 тонно гагнагдаһан түмэр конструкци, 1 мянган тонно цемент, 400 мянган хэһэг шифер, 4 мянган дүрбэлжэн метр ноохон бүд, 7 мянган паар валенка болон бусад продукци гаргагдаа. Мүн лэ нилээд ехэ хо[illegible]лимол тэжээл, загаһаар хэгдэһэн продукци гаргагдаһан байха юм.

Эрхим шанартай продукци гаргалга дээшэлээ. Бүхыдөө 12,4 миллион түхэригэй эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэгдэжэ, энэ талаар түсэбтэ даабари 104 процент дүүргэгдэһэн байна.

Гэбэшье республикымнай промышленность гүрэндэ продукци худалдаха түрүүшын кварталайнгаа түсэб дүүргэжэ шадаагүй, оройдоол 99.2 процент бэелүүлэгдэһэн байна. Тиигэжэ 2,8 миллион түхэригэй продукци дутуу худалдагдаа. Энэ талаар союзна мэдэлэй предприятинууд ехэ гээгдэлдэ ороһон, түсэбтэ даабаряа оройдоол 97,1 процент дүүргэһэн байна бшуу. Харин республиканска (РСФСР) мэдэлэй промышленность продукци худалдаха гурбан һарынгаа түсэб 101 процент дүүргэһэн байха юм.

Аяар 39 промышленна предприяти гэхэ гү, али ниитэ тоогойнь 19,1 процент түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэжэ шадаагүй. Энээнһээ боложо, 10,1 миллион түхэригэй продукци дутуу гаргагдаба. Илангаяа ехэ гээгдэлдэ «Забайкал[illegible]» (87,1 процент), «Буржелезобетон» (74,6 процент), «Бурят[illegible]торемонт» (92,6 процент) нэгэдэлнүүд, Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинат (68,7 процент) болон Эдеэ хоолой ба Түлишын промышленностиин министерствэнүүдэй хэдэ [illegible]дэн предприятинууд ороо.

Эдэ бүгэдын гол шалтагаан гэхэдэ, зарим предприятинуудта ажалай эмхидхэл һула, материально-техническэ хангалта гүйсэд һайнаар шиидхэгдэнэгүй, һүүлэй һүүлдэ ажалай бүтээсэ тон бирагүй байна бшуу. Модо бэлэдхэлгын предприятинуудта түмэр замай хангалтагүйгөөр хүдэлһэн ушар ехэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна. Юуб гэхэдэ, саг соонь вагонууд үгтэнэгүй, тиигэжэ бэлэн болоһон модо саг соонь хэрэглэгшэдтэ эльгээгдэнэгүй ха юм.

Мүнөө үедэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гээшэ эгээл шухала асуудал болонхой. Энэ талаар түсэбтэ даабари түрүүшын кварталай туршада 99,1 процент дүүргэгдэжэ, урда жэлэй энэ үеынхиһөө 3,3 процентээр доошо ороһон ушар хүн бүхэнэй анхарал хандуулха зэргэтэй. 18-ниинь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэхэ зуураа хүдэлдэг зонойнгоо тооё үсөөрүүлһэн байха юм. Энэмнай муу бэшэ үрэ дүн гэжэ тоологдохо байна. Жэшээнь, Загарайн харьеро управлени ажалай бүтээсэ 73,7 процентээр дээшэлүүлһэн, харин промышленна хүдэлмэришэдэйнь тоо энэ үе со[illegible] 79,7 процент хүрэтэр үсөөрөө. Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод ажалайнгаа бүтээсэ 11 процентээр ехэ болгохо зуураа, хүдэлмэришэдэйнгээ тооё 92,5 процент хүрэтэр хороохон байна бшуу.

Бүхыдөө 57 предприяти гэхэ гү, али ниитэ тоогойнь 3[illegible] процент ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбтэ даабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Энээнһээ боложо, 8,9 миллион түхэригэй продукци дутуу гаргагдаа.

Эдэ бүгэдые хаража, шэнжэлжэ үзэхэдэ, шиидхэгдэхэ асуудалнууд олон, хэмжээ абахаар болоһон юумэнүүд на[illegible] найда олон гэжэ ойлгохо зэргэтэй. Ушар иимэһээ нютагай партийна, совет болон профсоюзай органууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд нэгэдэхи кварталай дүнгүүдые нарин нягтална хаража үзэхэ, дутуу дунданuудай шалтагаануудые элирүүлхэ, тэдэниие усадхаха бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые абаха болоно ха юм.

Хабарай дулаан саг хүрэжэ ерэбэ. Тиимэһээ коллективүүдэй хэнэй хүдэлмэридэ тааруу зохид эрхэ нүхэсэл байгуулха, ажалай эмхидхэл ба журам һайжаруулха талаар дары түргэн хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй гээшэ. Мүнөө гол анхарал ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ сүм зорюулха ёһотойбди.

ХАРЬКОВ. «Дормашина» гэжэ нэгэдэлэй конвейернүүдэй дэргэдэ хабсаргагшадтай РСФСР-эй хара бэшэ хүрьһэтэй зоны мелиораторнууд жагсажа, суг хамта хүдэлэлсэбэ. Нигэжэ хүдэлхэдөө тэдэнэр тус нэгэдэлдэ бүтээгдэдэг оньһон техникэ жэншэдгүй шудалха аргатай байха бшуу. Мелиоративна хүдэлмэринүүдтэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг экскаваторнууд ба бульдозернууд эндэ бүтээгдэдэг юм. Байгша ондо «Дормашина» гэжэ нэгэдэл Россиин хара хүрьһэтэ бэшэ районууд худар газар малтадаг хоёр мянга шахуу элдэб түхэлэй машина бүтээн эльгээхэ юм.

ТАШКЕНТ. Виноградай эшэнүүд «үүлэн доогуур» тэгүүлбэ гэжэ хэлэхэдэ болохо. Ушар юуб гэхэдэ, газарай нюрууһаа мянга табан зуу гаран метрэй газарта наран жэмэс ургуулагдадаг болобо бшуу. «Паркент» гэжэ совхоз зуун гектар дээрэ виноградай плантациин үндэһэ һуури табиба. Энээнһээ урда тээ наран жэмэс Дунда Азида имагтал 800 метр үндэртэ ургуулагдадаг һэн. «Паркент» гэжэ совхозой жэшээгээр Узбекистанай бусад ажахынууд үндэр хадата нютагуудта виноград тарижа эхилбэ. Байгша ондо хадата нютагуудай найма мянга үлүүтэй гектар талмайнуудта анха түрүүшынхеэ амтан жэмэс таригдаха хараатай.

ТЮМЕНЬ. Уренгой-Петровск гэжэ газопроводой дүрбэн зуудахи километртэ барилгашад эдэ үдэрнүүдтэ хүрэбэ. Ажалаа шэнэ, түрүү аргаар эрхилһэнэй, эрдэм наукын ба техникын түйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар барилгашад иимэ үрэ дүн түйлаба бшуу. Саашадаа иимэ эршэтэйгээр хүдэлжэ, байгша табан жэлэй туршада Сибириин барилгашад ороной Европын хуби худар ошоһон үшөө долоон газопровод ашаглаха юм.

КАСПИ (Грузиин ССР). Эндэхи цемент-шиферэй комбинат алишье талаараа һайн гэжэ тоологдодог алунитова цемент үйлэдбэрилжэ эхилбэ. Шэнэ түхэлэй цемент үйлэдбэрилгын технологиие предприятиин мэргэжэлтэд зохёоһон байна. Комбинадай конвейерһээ гараһан түрүүшын хэдэн зуун тонно шэнэ түхэлэй цемент Баку хотын метрополитен баригшадта эльгээгдээ.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто Осетиин механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ кукурузынгаа тарилга эхилээ. Байгша оной тарилгын нэгэ онсо шэнжэнь гэхэдэ, индустриальна үндэһэн дээрэ кукуруза ургуулха хэрэгые үргэдхэлгэ болоно. Мүнөө жэл бүхы талмай дээрээ гэхэ гү, али 52 мянган гектар дээрэ шэнэ түрүү аргаар энэ үнэтэ культура ургуулагдаха юм. Уһалагдадаг газарай гектар бүриһөө дунда зэргээр 90—100 центнер кукурузын ороохо ургуулхын түлөө тэмсэлдэ оньһон техникээр гүйсэд зэбсэгжэһэн 140 оньһожоруулагдамал отряд болон звено байгша ондо хабаадаха.

ТОЛЬЯТТИ. (Куйбышевска область). Жигулевское гэжэ түмэр замай станциин болон «Куйбышевфосфор» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективүүдэй хамаг ажалаа нарииаар хиналсан ябуулһанай ашаар вагонуудай хооһоор байлга эрид хороогдоо, тэдэнэй эрьесэ хурдадхагдаа. Түмэр замай бүхы участогуудые шэнэлэн һэльбэһэнэй, ашаалалга-буулгалгын хүдэлмэринүүдые оньһожоруулһанай, ажалаа шадамараар эмхидхэһэнэй ашаар вагон бүхэниие ашаалалга-буулгалгада 20 минута саг алмагдадаг болобо.

ДУШАНБЕ. Таджикистанай эрдэмтэд текстильнэ промышленностиин продукциин шанарые тодорхойлхо шэнэ, үнэгүй арга зохёобо. Радиоспектрометр гэжэ шэнэ приборто ямаршье бүдэй таһархайе хэбэл, тэрэнэй хэды шэнээн бүхэнь дары элирхэһээ гадна, ямар станок дээрэ голодоһон гаргагданаб гэжэ мэдэжэ абаха арга олдохо байна. Энэ прибор эбдэрһэн станогуудһаа бүдтэ халдаһан бишыханшье түгдэрхэй зүйлнүүдые элирүүлжэ, ямар хэмжээнэй хаана абтаха байһые заажа үгэхэ ушартай болоно бшуу.

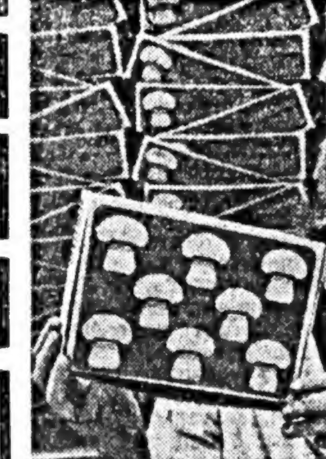
СУВОРОВО (Молдавиин ССР). Суворовско район дотор һонирхолтой конкурс [illegible]ралга үнэргэгдэбэ. Тэрэндэ хабаадагшад техникын эзэн ёһоор хандалгаа [illegible] шэлхэ байгаа. Энэ конкурс харалгада тэжээл үйлэдбэрилдэг ажахынууд хоорондын нэгэдэлэй тракторист Жувало илажа [illegible] һанда тоологдоо. [illegible]тын ороохото культурануудай тарилга дээрэ тэрэ [illegible]нинкэ ашаглалгын дунда [illegible]гын коэффициентые хор[illegible] процентээр үлүүлээ, [illegible] хоёр үдэр хүдэлхэ түл[illegible] алмаа юм. С. Жувалын [illegible]шээгээр техникэдээ [illegible] нягтаар хандагшадай [illegible] алмагдаһан түлишын [illegible] байгуулха гэжэ тус [illegible]бэриин нэгэдэлэйхид [illegible] хэбэри абаба.

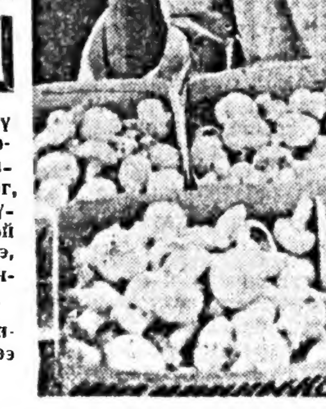
ГОРЬКИЙ. Энэ хотын [illegible]томобиль бүтээгшэд нэгэ [illegible]ли һалбариингаа предприятинуудай түлөөлэгшэдтэй [illegible]бан нэгэдүгээр табан жэлэй туршада харилсаа холбоо тогтоохо ба социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай догово[illegible] баталба. Тэрэнэй ашаар [illegible]лэдбэриеэ һаадгүйгөөр [illegible]жөөхэ арга боломжо [illegible]на бшуу. Энээнһээ урда [illegible] суута заводой коллектив [illegible]лоон промышленна [illegible]приятти, конструкторско-[illegible]нологическа институдт[illegible] иимэ түхэлэй холбоо [illegible]саа тогтоожо, яһала ехэ [illegible] дүршэлтэй болоһон юм. Т[illegible]нэйнгээл ашаар арбадахи табан жэлэйнгээ даабаринуудые амжалтатайгаар бэ[illegible]лээ гээ һаа, алдуу бо[illegible]гүй.

(ТАСС)

ЛЕНИНГРАД. «Лето» гэжэ мэргэжүүлэгдэһэн үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив арбадахи табан жэлэй туршада табан мянган тонно шахуу элдэб түхэлэй овощ түсэбһөө гадуур хүн зоной хэрэглэмжэдэ эльгээгээ юм. Энэ амжалтань тэдэнэй эрдэмтэдтэй нарин нягта барисаа байгуулһан ушартай сэхэ холбоотой. Ленинградай эрдэмтэд теплицэнүүдтэ эртэ болбосордог овощой сортнуудые бии болгоһон, тэдэниие ургуулха технологи зохёожо үгэһэн байна.

Эдэ амжалтануудайнгаа түлөө түрүү коллектив «Арбадахи табан жэлэй туршада үндэр ашаг үрэ ба шанар түйлаһанай түлөө» гэһэн дурасхаалта тэмдэг, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэжэ, СССР-эй ВДНХ-дахи Бүхэсоюзна Хүндэлэлэй самбарта нэрээ бэшүүлээ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Рыбченко теплицэнүүдтэ ургуулһан амтан эдеэнэйнгээ дээжэ харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Мүнөөдэр—В. И. Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ой

ҮНХЭ ҺУРГААЛАЙ БОДОТО БЭЕЛЭЛ

ТУУЕХЭ ЛЕНИН багша орон доторхи бүхы совет республиканuудые, тэрэ тоодо Буряадай автономито республика байгуулагша, саашань хүгжэн һалбарха үндэһэн һуури табигша мүн. Бидэ тэрэнь омогорхон ажаһуужа жэргэнэ гээшэбди.

Буряадта, мүн Сибиириин бусад арадуудта автономито эрхэ байдал байгуулха асуудал тэрэ үеэр шиидхэхэ хэрэгтэ ...и зүгтэхи арадуудай ажаhуудаг нютагуудта РКП(б)-гэй ...гүйлхэ зорилгонууд тухай» ... оной октябриин 14-нэй РКП(б)-гэй ЦК-гай Политбюро... тогтоол шиидхэхы үүргэ ...рэһэн байна. Энэ тогтоол В. И. Ленинэй үүсхэлээр, тэрэнэй бэшэһэн проектээр абтаһан. Тэрээн соо иигэжэ ...гдэнэ: «Автономито [иимэ] зургаануудтай үшөө бо... зүүн зүгэй үндэһэ яһа..., түбхын түрүүн хальма..., буряад-монголнуудта, ... эрхэтэ эмхидхэл [автономито республиканuудые гү, областной эмхи зургаа...] тэндэхи байдалда таа... байгуулха шухала гэжэ ...идэрэд, [зохихо хуулиин ... дары бэлдэхыень] ...мадта даалгаха...».

Тэрэ үедэ буряад яһанай ...зонтой нютагууд хоёр ... — Россиин Федерагай Совет Социалис Республикын ба Алас-Дурнын ...бликын мэдэлдэ хубаа... ородог байгаа һааб даа.

Буряад арадта автономито ...олгохо тухай В. И. Ленин...өөрһөөнь заабари абахые ...дэй нэгэн хадаа М. Н. ...нов байһан юм. Эрхүү... губерниһээ Соведүүдэй ...Россиин VIII съездын де... һунгагдахадаа тэрэ ... оной эсэс багаар Москва ... һэн. Энэ съезд декаб... 22—29-нэй үдэрнүүдтэ ...о үнгэрөө.

Соведүүдэй съезд дээрэ ... элидхэлнүүд болон хэ... үгэнүүд соогоо В. И. ...ын ажахын байгууламжын, ... экономикые хубилган шэ... зорилгонуудые тодор...лоо бэлэй. Тиихэдэл ...вет засаг дээрэ бүхы оро... электрификацилгые нэмэ... коммунизм болоно», ... гайхамшаг уряа соносһон. Арадай Комиссарнуу... Соведэй ажал ябуулга ... элидхэл хэхэдээ, В. И. ...ин национальна политикын ...далнуудта анхаралаа ехээр ...һан байна. Энэ хадаа ... арадай ажабайдалда ... хабаатай байһаниинь элитэ.

Соведүүдэй съездын хүдэл...ын һүүлээр М. Н. Ерба... Национальностьнуудай ...эй талаар Арадай Ко... И. В. Сталинтай уул..., буряад арадай урданай ... мүнөөнэй байдал ту...нэдэө өөһэдынгөө бай... тодорхойлхо эрхэ олго... эрилтэ табиһан бүхы ...нуудай партийна бэшэ ...ын шиидхэбэри тухай, энэ ...алда РКП(б)-гэй Эрхүү... губкомой, Буряад секциин ...ой ямараар хандадаг ту... автономиие баримталаг... болон эсэргүүсэгшэд ту...өөрэһэн байгаа. Тиихэ... хамта РКП(б)-гэй ЦК-... Политбюрогой 1920 оной ...бриин 14-дэ абаһан шиид...ытэй танилсуулһан, на...льна асуудалнуудаар заа... үгэһэн юм. РСФСР-тэ ... автономито область ...улха тухай шухала бүхы ...ентнүүд болон материал... дары бэлдэжэ, Нар...ата ба ВЦИК-эй Пре... эльгээхыень дурад...лэй.

Соведүүдэй съездһээ Эр... дали жэгүүртэй, урма ... бусаһан М. Н. Ерба... съезд, В. И. Ленинэй ...лнүүдэй ушар удха ту...дтөө ошо бадармаар ...н гэхэ. 1921 оной ян... 29-дэ Эрхүүдэ РКП(б)-... Эрхүүгэй губкомой Бур... бюрогой заседани ...тэй үргэн хабаадалга... зарлагдажа, М. Н. Ер... Москва ябажа ерэһэн ... элидхэв. Энэ заседа... хабаадагшад буряад ... асуудалаар абтаһан ...гэй ЦК-гай По...рогой тогтоолые ха... һайшаахатаяа хамта,

Бурят-Монголой автономито область байгуулхада шухала материалнуудые дары бэлдэхэ гэһэн шиидхэбэри абаһан байгаа.

РСФСР-тэ ба ДВР-тэ автономито областьнуудые эмхидхэхэ тухай РКП(б)-гэй X съездын шиидхэбэри шухала удха шанарай үйлэ хэрэг боложо шадаа: 1921 оной мартын 8—16-най үдэрнүүдтэ боложо үнгэрһэн тус съезд болбол национальна асуудалаар партиин бэелүүлхэ ээлжээтэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэһэн бэлэй. Тиихэдэ ород бэшэ арадуудта, тэрэ тоодо буряадуудта, тэдэнэй национально-ажаһуудалай эрхэ байдалда зохимоор Совет гүрэнние өөртөө байгуулха, бэхижүүлхэ хэрэгтэнь али бүхы туһаламжа үзүүлхэ шухала байһые элирхэйлээ.

РКП(б)-гэй ЦК-гай Политбюрогой 1920 оной октябриин 14-дэ, мүн съездын абаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, РКП(б)-гэй ЦК-гай Сиббюрогой гэшүүн Б. З. Шумяцкиин хабаадалгатайгаар 1921 оной апрелиин 22-то үнгэрһэн губкомой президиум «Буряадай автономи тухай» М. Н. Ербановай хэһэн элидхэл зүбшэн хэлсэһэн юм. Тус асуудалаар нэмэлтэ элидхэл Б. З. Шумяцкий хээ. Тиихэдээ Зүүн Сибиириин бурят-монголшуудай саг зуурын центральна комитет дары эмхидхэхэ шухала гэжэ тоолоо. Ильин, Трубачеев, Ербанов гэгшэдһээ бүридэһэн Бурсекциин бюро байгуулагдаа.

Тэрэл тогтоолоор Эрхүүгэй губкомой президиум М. Н. Ербановые Зүүн Сибиириин Буряад-монголшуудай ЦК-гай түрүүлэгшээр томилоо бшуу. Энэ харюусалгатай тушаал даажа ябахадаа М. Н. Ербанов угаа нэтэрүүгээр, эрид шууд эрмэлзэлтэйгээр хүдэлһэн, богонихон саг соо Буряадай автономито область байгуулха асуудалда хэрэгтэй материалнуудые суглуулжа, бэлэн болгон сасуу Москва—Наркомнацта, ВЦИК-тэ эльгээһэн байна бшуу.

Буряад арадай онсо өөрсэ ажабайдалтай, эрилтэнүүдтэй ДВР-гэй Совет засаг болон правительствын органуудые танилсуулха, ДВР-эй Совет засагай, мүн правительствын ажал ябуулгатай, хэмжээ ябуулгануудтай буряад ниитэ ажалшадые танилсуулха талаар Зүүн Сибиириин Буряад-Монголшуудай центральна комитет ехэ хүдэлмэри ябуулһан байха юм.

1921 оной июлиин 7-до РСФСР-эй Национальностьнуудай талаар Арадай Комиссариадай коллегиин заседани дээрэ Буряадай автономито область эмхидхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгын болоходо М. Н. Ербанов үгэ хэлээ һэн. Тиигэжэ Наркомнацай коллеги РСФСР-тэ Бурят-Монголой автономито область бии болгохо шухала байһые мэдэржэ, декредэй тусхай проект табижа, тэрэниие баталхыень ВЦИК-эй Президиумдэ хандаа бэлэй.

Москваһаа бусаһан дары М. Н. Ербанов ерээдүйн автономито областиин хүтэлбэри тухай дүримэй проект зохёохо бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа эхилһэн шуу. Тиихэтэй хамта Коммунис партиин ленинскэ национальна политикын удха шанарые, энэ политикада эсэргүү буржуазна националистнуудай хорото номнолой хуурмаг байһые ниитэ ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри мүн лэ үргэнөөр ябуулагдаа.

1921 оной октябриин 28-да Эрхүүдэ РСФСР-эй буряад ажалшадай учредительнэ съезд болоо. Энэ съезд политическэ болон ниитын ехэ эдэбхиин оршон байдалда үнгэрһэн юм. Тиихэ зуураа буряадуудта өөрын эрхэтэ автономи олгохо, засаг захиргаа байгуулха шухала гэжэ тодорхойлогдоод, Бурревком пунгагдаа. Бурревком тэрэ дары Бурят-Монголой автономито областиин органуудые байгуулжа, газар дайдыень тодорхойлжо эхилээ. Түнхэнэй, Алайрай, Боохоной, Эхирэд-Булгадай ба Сэлэнгын аймагуудһаа энэ область бүридэн нэгэдэбэ.

1922 оной декабриин 6—11-нэй үдэрнүүдтэ Эрхүүдэ РСФСР-эй Бурят-Монголой автономито областиин Соведүүдэй I съезд боложо үнгэрөө бэлэй. Эндэ областной гүйсэдхэхэ комитет һунгагдажа, Бурревком болюулагдаһан. Түрүүлэгшээр М. Н. Ербанов, орлогшоор Д. М. Убугунов һунгагдаһан байна.

1922 оной декабриин 11-дэ буряад арадай нэрэһээ съезд В. И. Ленидэ правительственнэ телеграмма эльгээһэн, дэлхэйн пролетариадай, дарлагдаһан арадуудай вождьдо, хани халуун амаршалга хүргэһэн байха юм.

Алас-Дурнын нютагууд хариин булимтарагшадай, сагаан гвардеецүүдэй эзэмдэлгэһээ сүм сүлөөлэгдэбэ, Совет засаг дахинаа эндэ мандаба. Алас-Дурнын республикын Совет Росситай нэгэдэхэдэ Бурят-Монголой автономито хоёр областьнуудые хамтаруулжа, автономито Совет социалис ниитэ нэгэн республика байгуулха дүүрэн арга боломжо тогтоо. ДВР-эй Бурят-Монголой автономито областьдо Агын, Баргажанай, Хориин ба Сүхын аймагууд ородог һэн.

1923 оной майн 30-да ВЦИК-эй Президиум Сибиириин ба Алас-Дурнын Бурят-Монголой автономито хоёр областьнуудые нэгэдүүлэн, Дээдэ-Үдэ хото центртэй Бурят-Монголой Автономито Совет Социалис Республика байгуулха гэһэн тогтоол абаһан байна. БМАССР-эй Соведүүдэй I съезд 1923 оной декабрьда зарлагдажа, ЦИК-эй Президиум, Республикын Арадай Комиссарнуудай Совет эмхидхэгдэбэ.

Тиихэдэ М. Н. Ербанов Арадай Комиссарнуудай Соведэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан байгаа. Удаань 1928-һаа 1937 оной эсэс шахуу болотор тэрэ ВКП(б)-гэй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлөө.

Коммунис партиин ба Совет засагай сэсэн мэргэн ленинскэ национальна политика хадаа Россиин нэлэнхы үргэн дайдада оршодог бүхы үндэһэ яһатаниие нэгэдүүлэн, ород ороной пролетариадые бата нягтаар тойруулан жагсааһан, социализмын дайсадые һамна бута сохихо тэмсэлдэ бодхооһон, социализм ба коммунизм байгуулха асари ехэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ элсүүлһэн айхабтар ехэ элшэ хүсэн болон мандан бадараа бшуу.

Д. ЦЫРЕНОВ,
КПСС-эй обкомой партийна архивые даагша.

ВЫСТАВКЭ ЭМХИДХЭГДЭЭ

...рэй районно библио... В. И. Ленинэй түрэ...111 жэлэй ойдо зорюу... тусхай арбан хоног ...дэжэ байнхай. Апре... 12-һоо 22 болотор ха...ааһан энэ хэмжээ ...ын үедэ Ленинэй бэшэ... зохёолнууд шудалагда... Ильичэй ажабайдал ...омуудай үдхаар зүб...лсэлгэ эмхидхэгдэнэ.

...шадай анхаралда «Ле...ын хэтэдээ мүнхэ һур...лан мандана» гэһэн ... гаршагтай номуудай ... табигданхай. Тус ... хэдэн хэһэгүүдһээ ... «Ленинэй образ ...зохёолдо», «Хэзээдэ... ...лаг хүсэн» гэһэн те... ...р ехэшье, багашье наһанай уншагшадтай хөөрэлдөөнүүд һонирхолтойгоор үнгэргэгдэнэ.

Ахалагша библиотекарь Л. Перелыгинаган үүсхэлээр бэлдэгдэжэ байһан «Вождь, хани нүхэр, хүн» гэһэн аман үгын журналда Бэшүүрэй дунда һургуулиин һурагшад хабаадалсаха юм. «Ленин ба һэргэн хүгжэһэн Буряад орон», «Ленинэй образ буряад поэзидэ» гэһэн темэнүүдээр үнгэргэгдэхэ үдэшэдэ бэлэдхэл ябуулагдажа байнхай.

Энэ арбан хоногой түгэсхэлдэ уран һайханай коллективэй хабаадалгатай гоё һайхан һайндэр болохо юм.

В. БОРИСОВ.

ЖУРНАЛИСТЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

ДУРАСХААЛТА ГАЗАРНУУДАЙ НЭГЭН

ГАНСАХАН манай Эхэ орон дотор багша Ленинэй дурасхаалда хабаатай 500 гаран нангин газар бии гэжэ мэдээжэ. Тэдэнэй тоодо аяар 38 музей оролсодог. Владимир Ильичэй дурасхаалта эдэ газарнуудые гол түлэб Москвагай Түбэй музей, тэрэнэй 7 филиал хүтэлбэрилдэг юм. Дэлхэйн пролетариадай агуу вождь тухай бүри үргэн мэдэсэтэй болохын, тэрэнэй гүн удхатай зохёолнуудые улам гүнзэгыгөөр шудалхын тулада олон түмэн улад зон тэдэ түүхэтэ газарые ошожо хужарлан харадаг, сэдьхэл һанаандаа хадуужа абадаг гээшэ. Энэньшье ойлгосотой. Ушарынь, Ленинэй ашата суртал мүнөө үеын орёо шухала асуудалнуудые тон зүбөөр шэнжэлэн тайлбарилжа үгэнэ бшуу.

«... 'Марксизм-ленинизмын һургаалаар зэбсэгжэнхэй коммунистнууд дэлхэй дээрэ боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдэй удха шанарыень, хараа шэглэлыень бүгэдэнһөө гүнзэгытөөр, бултанһаа зүбөөр ойлгодог, тиин хүдэлмэришэн ангиин, өөрынгөө оронуудай ажалшадай аша туһын түлөө, демократиин түлөө, эб найрамдал болон социализмын түлөө, өөрынгөө тэмсэлдэ зүб тобшолнуудые хэдэг юм, — гэжэ КПСС-эй XXVI съезд үшөө дахин онсолон тэмдэглэһэн байна.

Нээрээшье, Владимир Ильичэй алдар нэрэ шэнэ байдал зохёогшодой һүр һүлдэнь болонхой. Тиимэһээ Ленинэй нэрэтэй холбоотой бүхы зүйлнүүдые түрүү үзэл бодолтой хүн бүхэн арюун нангинаар һанан дурдажа, нарин нягтаар хадагалжа ябадаг. Иимэ ушар баримтануудтай энээхэн мүрнүүдые зураглагша өөрөөшье хэдэн удаа уулзаһан, хоёр нюдөөрөө хараһан, энээн тухай оло дахин дуулаһаншье байна.

...Кокушкино һуурин үшөө багаханшье һаа, олоной дунда мэдээжэ болоһоор бүришье үнинэй юм. Юуб гэхэдэ, эдир багахан наһандаа, оройдоол арбан долоотой Володя Ульянов анха түрүүшынхеэ иишэ эльгээгдээ һэн. Тэрэ студентнэрэй сугларалда эдэбхитэйгээр хабаадаһанай, революционно номгол хэһэнэй түлөө Казаниин университедһээ гаргуулжа, 1887 оной декабриин 5-най урда һүни баригдажа тушаагдаһан байгаа. Декабриин 7-до Владимир Ильич полициин нюуса хиналта доро байхаар Кокушкино тосхондо сүлэгдөө һэн. Хожомынь хэдэн удаа өөрөө ерэжэ сүлөө сагаа үнгэргэдэг байһан гэхэ.

Тиихэдэ эндэ юрэдөөл 16 үрхэтэ айлайхид ажаһуудаг байһан. Владимир Ильич нэгэ багахан гэртэ түбхинөө һэн. Эндэ өөрынгөө эгэшэ Анна Ильиничнатай уулзаһан һурагтай. Мүн иишэ түрэһэн эхэнь — Мария Александровна оло дахин ерэһэн байха. Владимир Ильич тус тосхондо үнгэргэһэн сагаа ехэ үнэтэйдэ тооложо дурдаһан байдаг.

«...Казаньһаа деревни руу сүлэгдэһэнэй һүүлээрхи жэлдэ уншаһандал адли тиимэ олон ном бүхы наһан соогоо, Петербургын ба Сибиириин түрмэдэшье һуухадаа уншаагүй мэтээр һанагдадаг. Тиихэдэ үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор тархяа үргэнгүй уншагша һэм. Удангүй университедтэ бусахыем зүбшөөхэ бээзэ гэжэ багсаан, тэндэ үзэхэ бүхы номуудые уншаа бэлэйб. Гадаадын байдал тухай Чернышевскиин бэшэһэн гайхамшаг гүнзэгы удхатай шэнжэлгэнүүдые илангаяа ехээр һонирхон, ашатай туһатайгаар уншадаг байгааб. Гартаа «карандаш» бараад, горитой хэһэгүүдые буулган бэшэжэ, конспектнүүд болгожо байгаад, Чернышевскиин зохёолнуудые уншагша һэм, — гэжэ бэшэнэ.—...Тэрэнэй нүлөөгөөр хэдэн зуугаад хүн революционер болоһон байха. Жэшээлхэдэ, миниин ахые нүлөөндөө, намайе нүлөөндөө оруулһан юм. Намайе тад ондоо болгожорхёо...»

Тиимэһээл Кокушкино тосхон Ленин багшымнай дурасхаалта нангин газарнуудай нэгэн болонхой. 1923 ондо эндэ һургуули нээгдэһэн байна. Һүүлдэнь тус тосхомнай «Ленино-Кокушкино» гэжэ шэнэ нэрэтэй болоһон юм.

Мүнөө энэмнай «Ленино-Кокушкино» гэжэ олохон һалбаритай томохон ажахын түб болоно. В. И. Ленинэй музей байгуулагдаа. Хэдэн жэлэй саана энээгүүр ябахадаа, бидэ, бүлэг журналистнар, энэ музейдэ орожо ехэтэ һонирхоһон байгаабди. Тиимэ томо гэхэ гү даа, хүнэй ухаа алдахаар юумэн үгы гээд сэхэ хэлээ. Зүгөөр, музей соо Ильичэй дүрэ зурагые, эндэ байхадаа хэһэн бүтээһэн элдэб үнэтэ зүйлнүүдынь яһала бии. Илангаяа, эндэхи тариашадай Ленидэ эльгээһэн бэшэгүүдые һонирхожо уншамаар. Нэгэ жэшээ.

«Манай хүндэтэ нүхэр Владимир Ильич! Эндэ үнинэй ажаһуугшадһаа түрүүшын ээлжээндэ амар мэндые хүргэнэбди. Бидэ шамайе мартаагүйбди, городки, шагай наадажа ябаһанаа, мори унаатайгаа ойдо хонодог байһанаа һананабди. Тэрэ гэһээр 45 жэл үнгэрөө. Эдэ жэлнүүдтэ ехэ хубилалтанууд болоо...

...Совет засагай уряалаар 1917 оной октябрьда баяд ноёдоо, тэрэ тоодо манай эндэхи нюдарган Николай Фадеевые һалгаагаабди...», — гэжэ тэрэ нютагайхид бэшэһэн байна.

Тэрэшэлэн нүгөөдэ нэгэ бэшэг соогоо: «...ши бүхы Росси соо һанаха байха гансахан хүмнай болонош, тиимэһээ бэеэ гамнажа, хямгадажа ябахыеш гүйнабди...», — гэжэ захиһан байха юм.

Иигэжэ жинхэнэ зон Владимир Ильичые хүндэлдэг байгаа гэжэ һанахада, зүрхэ сэдьхэл эрхэ бэшэ үлүүсэ хүдэлэн, улам шангаар соробхилһон байха юм. Эгээл иимэһээ мүнөөдэр Ленин багшынгаа түрэһэн үдэрые тэмдэглэжэ байхадаа, тэрэнэй мүнхэ һургаал хэтын хэтэдэ хүн түрэлтэндэ жэшээ болохо байна.

«...Хүн түрэлтэн хэды дээрэ гарабашье, коммунис болбосоролой эхиндэ Ленинэй—сэсэн бодолто хүнэй, революционерэй асари томо бэе байна гэжэ ходоодоо һанажа ябаха», — гэһэн Л. И. Брежневэй үгэ мартагдашагүй.

Ив. ОЧОРОН.

МОСКВА. СССР-эй арадай уран зурааша, Ленинскэ шангай лауреат Лев Ефимович Кербелиин скульптурна бүтээлнүүд манай орон дотор мэдээжэ болоһоор үнинэй. В. И. Ленинэй образые бүтээлгэ тэрэнэй зохёохы замай гол шэглэл болоо юм. Кубын нииславэл Гавана хотодо бодхоогдохо В. И. Ленинэй хүшөөгэй проектые эдэ үдэрнүүдтэ скульптор бүтээн дүүргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: скульптор Л. Е. Кербель мастерской соогоо.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ШАНАР БА АШАГ ҮРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Партиин үзэл сурталай ажал ябуулгада политическэ хүдэлмэри ходоодоо шухала һуури эзэлдэг байгаа, мүнөөшье эзэлнэ гэжэ М. А. Суслов тэмдэглээ. Хүгжэлтэ түгэс социализмын хараа түсэбүүдые зохёохо гээшэ энэ талаар туйлагдаһан амжалта болоно гэжэ съезд зааһан байна. Тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ партиин удаан болзорой ба ойрын зорилгонуудые тодорхойлно, стратеги болон тактикала хараална. Съездын материалнууд, философиин, политическэ экономиин, научна коммунизмын талаар, ниитын эрдэмэй бүхы һалбаринуудаар саашанхи шэнжэлгэнүүдтэ шэнэ түлхисэ үгэхэ байна.

Ниитын хүгжэлтын хуули ёһонуудай эрдэм мэдэсэтэй, партиин политика ойлгодог совет хүниие хүмүүжүүлхэ гээшэ манай үзэл сурталай хүдэлмэриин гол зорилго болоно. Эндэ партийна гэгээрэл болон экономическа һуралсал нилээд ехэ һуури эзэлхэ ёһотой. Манайда энэ хүдэлмэриие зохёохы ёһоор табидаг жэшээ олон гэжэ съезд дээрэ хэлэгдээ һэн. Гэбэшье манай партийна һуралсалда бүхы юумэн һайн гэхын аргагүй. Социально-экономическа гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэтэй энэ һуралсалай һула холбоотой байхадань, олонхи партийна комитедүүд эбсэнэ.

Обществын үзэл сурталай бүхы ажабайдалай удха шанарые гол түлэб тодорхойлдог хэблэлэй, телевидениин, радиогой хүдэлмэри асари ехэ удха шанартай гэжэ парти, Центральна Комитет тоолоно.

КПСС-эй ЦК-гай 1979 оной апрелиин 26-да тогтоол баталан абаһанай һүүлээр редакцинуудай партийна комитедүүд, коммунистнууд хүдэлмэрөө һайжаруулхын тула ехэ хүсэеэ элсүүлһэн байна гээд хэлэхэ хэрэгтэй. Экономикын, социалис мүрысөөнэй, түрүү дүй дүршэл ба эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын туйлалтануудые нэбтэрүүлгын асуудалнуудые бүри дэлгэрэнгыгээр, тодорхой һайнаар харуулна. Шүүмжэлэлнүүд тодорхой шэнжэтэй болоо. Дутуу дунданuудые, алдуу эндүүнүүдые усадхан зайсуулхын түлөө тэмсэлые үргэнөөр эмхидхэнэ. Парти доторой ажабайдалай, хүнүүдые һайн һайхан абари зантайгаар хүмүүжүүлгын асуудалнуудта хэблэл анхаралаа ехээр хандуулна. Манай партиин түбэй орган—«Правда» газетэ энэ шухала хүдэлмэридэ түрүү үүргэтэй.

Гэбэшье газетэ, журналнуудай номернуудта гүнзэгы удхатай материалнуудай толилогдохын тула, тэдэнэй гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэхын, сорсолоогдохын тула үшөө ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Шүүмжэлхы, мүн һайн материалнуудай үүргэ нүлөөе дээшэлүүлхын, түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ шухала.

Шууд сэхэ ба шүүмжэлхы шухала статьянуудыень дэмжэжэ, Центральна Комитет, нүхэр Л. И. Брежнев хэблэлдэ анхаралтайгаар хандадаг байна.

Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулгада совет литература болон искусство ехэ үүргэ дүүргэдэг юм.

Партиин бүхы һанал бодол болон түсэбүүд, бүхы ажал хэрэгүүд арадай ажана байдалда, тэдэнэй коммунизм тээшэ дабшалтада зорюулагдана гэжэ М. А. Суслов түгэсхэлдөө хэлэбэ. Совет хүнүүд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые халуунаар һайшаана, ороной хүгжэлтэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ тоолоно. Хүн бүхэнэй, хүдэлмэришэн бүхэнэй съездын шиидхэбэринүүдые гүнзэгыгөөр ойлголго, тэдэниие бодотоор бэелүүлгэ мүнөө илангаяа шухала удха шанартай байна. Партийна комитедүүдэй бүхы политическэ эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, манай партийна бүхы пропаганда энэ талаар зорюулагдаха ёһотой.

Зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин «Нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлһээ, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдһээ үндэһэлдэг үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин гол зорилгонууд тухай», КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих «КПСС-эй XXVI съезд ба промышленность болон барилгын талаар партиин экономическа политика» гэһэн элидхэлнүүдые хэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор В. Н. Макеев, Г. И. Марчук, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ А. И. Шибаев, Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флотой Главна политическэ управлениин начальник армиин генерал А. А. Епишев, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. Пастухов зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

Зүблөөн хүдэлмэрөө үргэлжэлүүлһээр.

(ТАСС).

АН-ай НАУЧНА СОВЕДЭЙ СЕССИ

ШЭТЭ. БАМ-ай зонын үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ программада Удоканай промышленна районой дүүргэхэ үүргэ тухай асуудал Чарада үнгэргэгдэһэн СССР-эй Наукануудай академиин научна соведэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Байгал-Амарай түмэр замые барилгын асуудалнуудые шиидхэдэг тусхай совет нимэ сесси БАМ шадар түрүүшынхеэ үнгэргэнэ бэшэ. Чарада болоһон сессиин хүдэлмэридэ проектнэ, бэдэрэлгын, экономическа институдуудай мэргэжэлтэд олоороо хабаадажа, Удоканай райондо саашадаа хара ба үнгэтэ металлургиин түүхэй эдэй томо база байгуулха, районой ойрын жэлнүүдтэ хүгжэлтын асуудалнуудые али бүхы талаһаань шэнжэлэн үзэһэн, арсалдаата ушарнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна. БАМ шадарай зонын хүгжэлтын комплексно программа зохёодог эрдэмтэд хэһэн шэнжэлгэнүүдээ али бүхы талаһаань нягтаар зүбшэжэ үзэдэг, томо томо проектнүүдые бэлдэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг һайн заншалтан. (ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС АПН

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ГАВАНА. ВСМ-эй ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй заседани Гаванадахи Конгрессүүдэй ордондо хүдэлмэрөө эхилбэ. Энээндэ хабаадахын тула 80 гаран ороной эб найрамдал хамгаалха национальна комитедүүдэй, уласхоорондын хэдэ хэдэн эмхинүүдэй, национально-сүлөөлэлгын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд Кубын нииславэлдэ ерэнхэй. Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй түрүүлэгшэ Е. К. Федоров совет делегациие толгойлно.

Амгалан байдалай, буу зэбсэгүүдые хуряахын, уласхоорондын түтшүүрил һуларуулхын, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ болюулхын, дайнай аюул зайсуулхын түлөө тэмсэгшэдэй хамтын ябуулга бэхижүүлхэ асуудалнууд зүблэхэ зүйлдэнь оруулагдаа. Тэрэшэлэн Латиин Америкэ ба Карибска бассейндэхи мүнөөнэй байдал ба амгалан тайбан байдалай, буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө, өөһэдын экономическа болон политическэ бэеэ дааһан байдалтай байхын түлөө энэ нютагай арадуудай тэмсэл тухай асуудалнууд заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ.

СОФИ. МЯНГА ГУРБАН ЗУУН ЖЭЛЭЙ ОЙ. Байгша ондо тэмдэглэгдэхэ Болгар гүрэнэй 1300 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арбан гурбан һайндэрэй түрүүшынхииень «Болгар солотой газар нютаг» гэжэ нэрлэнэ. Үнгэрөөшэ воскресенидэ хабарай Софиин түбэй талмай дээрэ арадай гоё һайхан найр зугаа болоо. Ороной бусад хэдэн городуудта болоһон һайндэрнүүд эб найрамдалай ба хани барисаанай арюун нангин зорилготой байһанаа болгар арадай ажалда дуратай, үнэн патриодууд байһые элирхэйлбэ.

ОСПААЛ-ай МЭДҮҮЛГЭ

ГАВАНА. Плая-Хиронда империалис хулһэншэдэй бута сохигдоһоор 20 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Африкын, Азиин ба Латиин Америкын оронуудай арадуудай һаналаа нэгэдэлгын эмхи (ОСПААЛ) тусхай мэдүүлгэ тунхаглаба. США 20 жэлэй саана Кубадахи революционно хүдэлөөе таһалдуулха һэдэлгэ гарган, энэ орондо эсэргүү зэбсэгтэ интервенци эмхидхэһэн юм. Кубын арад, тэрэнэй революционно зэбсэгтэ хүсэнүүд Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэн бодоод, шиидхэхы илалта туйлаа бэлэй. Американ империализм Латиин Америкэдэ түрүүшынхеэ тиихэдэ үйдэлдүүлһэн байгаа, гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Никарагуа, Гренада мэтын бэеэ даанги шэнэ гүрэнүүдтэ, тэрэшэлэн сүлөөтэ, бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэгшэ сальвадор арадта түбхын түрүүн аюул тохёолдуулжа байгаа Холбоото Штадуудай эзэрхэг түримхэй политика документ дотор эрид буруушаагдана.

Кубын арадтай һаналаа нэгэдэлгэ бэхижүүлхэ шухала гэжэ ОСПААЛ тусхайлан тэмдэглээд, Холбоото Штадуудай зүгһөө Сүлөөтэ аралда эсэргүү экономическа хашалта хэхэеэ болихо, Гуантанамадахи (Куба) далайн сэрэгэй баазаяа усадхаха, мүн Кубада эсэргүү дайсан харша ябуулга болюулха эрилтэ табиба.

ГҮЖЭРДЭҺЭН ГЭМНЭЛГЭ

НЬЮ-ЙОРК. Хотын негр үхибүүдэй зэрлиг бүдүүлигээр алагдадаг байһые мүрдэһэн федеральна бюрогой худал «тухайлбари тобшолол» Атлантын (Джоржи штат) олониитын дунда ехэ зэбүүрхэл үүсхээ.

ФБР-эй (мүрдэлгэ хэхэ федеральна бюрогой) эндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн М. Твинбеллын баталан хэлэһэнэй ёһоор, алуулһан 23 хара шарайта үхибүүдэй танигдахаар бэшэ болгогдоһон бэенүүд Атлантын оршон тойронһоо олдоо, эдэнэр тэндэхи расистнуудаар алагдаагүй, харин өөһэдынгөө түрэлхидөөр... хороогдоһон болоно. Ямаршье мүрдэлгэ хэнгүй, Твинбеллын тиигэжэ пэшхэлгүйгөөр гүжэрдэн гэмнэһэниинь элирээ. «Ямаршье гэм хээгүй аад, яла зэмэ тоохуулхаар хүнүүдые ФБР бэдэрнэ», — гэжэ Атлантын негртэн кварталнуудта ажаһуудаг, зэбүүрхэһэн эхэнэрнүүдэй нэгэн нютагай радиостанциин корреспондентдэ телефоноор мэдүүлбэ. — «Үхибүүд өөһэдыгөө өөһэдөө алаа» гэжэ дары дуулабал, гайхахагүй байнаб гэбэ. «Энэ хадаа негр зондо эсэргүүгээр засагаархидай үүдхэһэн ёһотойл хорото үгэсэлгэ гээшэ», — гэжэ журналистнуудта ондоо негр эхэнэр мэдүүлбэ.

Энэ хотын Негрнүүдэй бүлгэмэй һанамжын ёһоор, ФБР-эй туйрбан борлуулһан «тухайлбари тобшололынь» бодото гэмтэдые засагаархидай элирүүлжэ шадахагүй байһыень сагааруулха, алууршадые үмэглэхэ гэһэн һэдэлгэ болоно.

ЁҺОТОЙЛ ЗЭРЛИГ БҮДҮҮЛИГ ГУРИМ

БУЭНОС-АЙРЕС. Чилиин фашис хунта һанал бодолоо һаадгүй элирхэйлхэ ямаршье арга боломжо үндэһөөрнь үгы хэхэ гэжэ оролдон, мүрдэлгэ хюдалгаяа улам шангадхажа байна. Эндэхи интеллигенци айхабтар зэрлиг бүдүүлиг газаашалга, мүрдэлгэ дайрагдана.

Дээдэ һуралсал тухай шэнэ декредтэй зохилдуулан, түрүү үзэл бодолтой багшанар болон студентнэрые мүрдэлгэ хашалга хуулита болгогдоно. Тэрэнһээ гадна, университедэй диплом абаха замда нэмэлтэ һаад тойбо ушаруулхын тула, дээдэ һургуулинуудай «пункхэлшэ этэгээдүүдые» хашаха, мүрдэхэ түсэбтэ ябуулга хунта хэжэ эхилээ.

Сантьягадахи Чилиин университедтэ «гүрэнэй аюулгүй байдал сахиха тухай хуули эблээ» гэһэн гэмнэлгээр студентнэрэй хүдэлөөнэй 14 хүтэлбэрилэгшэ сүлэгдэһэн байна.

22 студент «политическэ найдабаригүйшүүл» гэгдэжэ, институдһаа гаргагдаа.

Энэ һургуулидахи демократида харша гуримуудые шүүмжэлбэл, эрдэмтын нэрэ зэргэһээ хаһагдаха, хүдэлмэриһөө гаргагдахат гэһэн Вальпараисын университедэй ректорэй приказ соносхогдоо.

Мүнөөдэр—В. И. Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ой

Владимир Ильич Ленинэй намтарай ехэхэн хуби Финляндитай нягта холбоотой. Тэрэ энэ орондо оло дахин ерэһэн, байһаншье юм.

Дэлхэйн үгытэй ангиин агуухэ вождь тухай мүнхэ дурасхаал финнүүдэй сэдьхэл зүрхэндэ хэтэдэ үлэнхэй.

Хельсинки ба Тампере хотонуудта В. И. Ленинэй музейнүүд байгуулагдаһан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тампере хотодохи В. И. Ленинэй музейн нэгэ зал соо.

ТАСС-ай фотохроникэ.

БЕРЛИН, ЛЕНИНПЛАЦ...

Һэбшээ һалхинда далбан нэмилзэжэ байһан тугай наада захада Ильичэй түхэл дүрсэ һур жабхалантайгаар холоһоо харагдана. Тэрэнэй саада таладань мүнөөнэй түхэл шэнжэтэй байшан гэрнүүд табсантаад доошоо буухадаа, гоё һайханаар үзэгдэнэ.

Агуухэ Октябриин социалис революциин вождиин нэрэмжэтэ түбэй үйлсэнүүдэй нэгэн Берлин хотын хүн зонине, айлшадые ГДР-эй газар дээрэ Ленинэй суртал һургаалнуудай илан мандалгын нимэ һудэ тэмдэглэн угтадаг юм. Республикын дотор хүдэлдэг Ленинэй табан музей болон жара гаран хүшөө, бюст болон барельефүүдтэл адли, тэрэ Ильичэй ухаан бодолой, үгэ хүүрэй ба хэрэгүүдэй түби дэлхэй дээгүүр улам үргэнөөр мандан дабшаһые элирхэйлэн харуулдаг юм.

Талмай болон оршон тойронхи газарнуудынь В. И. Ленинэй бүхы ажаябадалаа зорюулһан бүхэдэлхэйн революционно тэмсэлэй толотомо үзэгдэлнүүд тухай дурасхаалые хадагална. Хүшөөһөө 300 метрэй газарта матросэй бронзо түхэл дүрсэ табигданхай. Тэрэ барруун гартаа винтовко барингхай, зүүн гараа шангаа адханхай. Германида 1848 оной Мартын революциин, 1918 оной Ноябриин революциин тэмсэлшэд баатарай түхөөр унаһан байгаа. Тэлэнэй алан нам байдалые тэрэ сахин хамгаална.

1936—1939 онуудта Испанида болоһон гражданай дайнай үедэ һаһа бараһан интернациональна бригаданууд дай 3 мянган немец тэмсэлшэдэй дурасхаалда бодхоогдоһон гранит шулуун хүшөө Ленинплацай зүүн талада тобойно. «Таанад манай социалис Эсэгэ оронеой залуушуулда үльгэр жэшээ болонот» гэжэ тэрэнэй хаяада бэшээтэй. Гитлеровскэ дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүгээр Европын арадуудай хамтаараа хэйһэн тэмсэлэй хуудаһануудай нэгые харуулагша Польско солдат болон Немецкэ антифашистда болхоогдоһон хүшөө тэз саанань харагдана. Хүшөөгэй нюур талада нигэжэ һиилэгдэнхэй: «Танай ба манай эрхэ сүлөөгэй түлөө».

Ленинплацтай, тойрулаад байгуулагдаһан 78 метр үндэртэй добуунтэй нимэйһэн нэгэн Берлин хотын һаркын оршондо эдэ түрэбан хүшөө болзоогдонхой. Бомбын тэһэрэлгэһээ, һандарһан байшан гэрнүүдэй түгэдээһэйнүүдһээ тэһэлэгдэһэн фашис бүнкерэй һуурида энэ добуун дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэн һүүлээр байгуулагдаа һэн. Мүнөө 73 наһатай болоошье һаа, тэрэл хотоёо бодхоһон хүсэлтэй, үзэсхэлэн һанхан болгохын түлэ эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлһэн архитектор Альфред Коаудэсэ нимэ хүшөө бодхооход гэһэн шиидхэбэри абаһан юм. «Һандаржан гэрнүүдые сэбэрлэлгэдэ хүдэлһэн 3 мянга тухай эхэнэрнүүдэй хүсөөр лэ мантан томо добуун бии болгогдоо һэн. Саашадаа тэрэниие дэгнүүлнүүдээр бүрхөөн хүшэжа, модо һөөгүүдые һуулгаа һэн», — гэжэ тэрэ дурсан хөөрэнэ.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тусам энэ добуүние тойрулаад, спортын баригдаанууд хэгдэжэ, хүүгэдэй талмайнууд бии болгогдоһон, зунай кафенүүд баригдаһан байгаа. Жэлэй дулаан сагта Берлинэй хүн зон аха зайнга һуулаа нимэ эрзэжэ, эндэ амаргадаг. Үбэлдөө энэ добуун шадар багашуулай согтой хүхюун эндэд наадан тэһэрдэг. Тэдэ эндэһээ шаргаар һолжордог юм.

ГДР-эй коммунистнүүдэй хэблэлэй түбэй орган — «Нойес Дойчландын» сагшалта һайндэр Ленинплац шадархи парк соо үнгэргэгдэдэг. Эдэ һайндэрнүүдэй үедэ Ленинэй намнигтай дэрэдэ баглаа сэсэгүүд табигдадаг. Апрелиин 22-то баглаа сэсэгүүд илангаяа олон байдаг юм. Түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнтэй хамта берлинэйхид Ильичэй түрэһэн үдэрые тэмдэглэдэг байна.

В. ЧУДОВ.

Берлин — Москва. (ТАСС).

ЭМТЭ АРШААНҺАА ХҮРТЭДЭГ БАЙЯЛ...

ХҮН ба БАЙГААЛИ

Зүүн Сибириин үргэн уужам газар дайдада хүнэй бэе махабадта аша туһатай, элүүржүүлхы хүсэтэй хэды олон аршаан булагууд бии гээшэб! Буряадаймнай республикада Түнхэнэй районой Аршаан, Нилөвэ Пустынь, Шумак, Хонгор Уула гэхэ мэтэ, Байгалай оршондохи Горячинск, Хурамхаанай Гарга, Прибайкалиин Ильинкэ, Сэлэнгын Агсуургын аршаан, Хяагтын Хиргаан гэхэ мэтэ үбшэн хүнүүдые элүүр болгоод, гэртэнь харюулжа байдаг ямар һайн уһата, шабартай аршаанууд бэшэб даа! Хүршэ Шэтын областьдохи аршаанудые тоолохо болоо һаа, арад зоной дунда арга-гүйгөөр суурхаһан Дарһанай, Ямаровкын, Шиивандын, Арейн, Угдаанай, Хүхын аршаан гэжэ байна бшуу.

Бидэ эндэ нютаг бүхэндэ бии байһан, аша туһаяа арад зондо хүргэдэг аршаануудай нэгэн тухай богонихоноор хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэйбди.

Энэмнай Шэтын областьдо оршодог Хүхын аршаан болоно. Хүхын аршаан гэжэ Шэтэ хотоһоо наашаа Петровско заводой аянзй дардам харгыгаар гүйлгэхэдэ, дараад модоной газарта оршодог юм. Шэтэ хото Хүхын аршаан хоёрой хоорондо тусхай автобус ходо ябажа байдаг.

Оршон тойрон ундыһэн нарһан, шэнэһэн, хасуури модонуудаар бүрхөөгдэһэн хадануудай хоорондо хүһан тужа соо оршодог гайхамшаг һайхан нугаар Хүхын гол гэжэ анханай нэршэһэн заахан горхон урдадаг. Энэ горхон холошье ошонгүй, Энгидэй мүрэндэ шудхадаг. Ехэ һалхи шуурганһаа халхалан тобойһон Хүхэ уула гэжэ холын бооридоо харьялан гарадаг һайхан булагнай Хүхын аршаан болоно.

Томо хото городуудһаа, тосхон сэлэзнүүдһээ, аянай ехэ харгыһаа, түмэр замһаа нилээд холохон оршодог энэ аглаг нютагай агаарыншье элүүржүүлхы арга хэбатай гээшэ ха. Энэ багта Яблан дабаанай хажуу бэорн ... үбшын ... ан гүрөөл аргагүй олон, газарай эдеэн ... даг. Нютагай зон, аршаан курортдо амарагшад намарай элдин сагта һархяаг, алирһа, нэрһэ, үлир, үхэр нюдэ, клюквэ суглуулжа, амаралта аргалуулгаа гэр бүлэдөө аша туһатайгаар үнгэргэдэг.

Хүхын аршаанай түүхэ тухай хуряангыгаар хөөрэхэ болоо һаа, иимэ юм. Арбан юһэдэхи зуун жэлэй эхеэр Хориин арба нэгэн эсэгын харьяата буряадууд түбхинэхэ газар уһа бэдэржэ, Энгидэй гол руу, Онон мүрэн тээшэ зорһон байгаа. Энэ уужам тала дайдада анха түбхинэжэ һууһан, адууһа малаа үсхэжэ эхилһэн түүхэтэй. Буряадай дунда ангуушад баһал байһан, тэдэнэр хэда уулые яһала махадаг һэн ха.

Нэгэ ангуушан үбгэн эгээл энэ нютагта һурхэй һайхан булаг оложо, гашуубтар амтатай уһыень аярхан ууһан, тиин түйсэ соогоо хэжэ, гэртээ абаашаһан байгаа. Гэртээ харин гэхэдэнь, һуйбадан ябаһан һүхэнь байгаагүй һэн ха. Хамар сорьёмо охитой, тусхай нэгэ өөрын амтатай булагайнь уһые нютаг хүнүүд ехэ һайхашааһан байгаа. Уухада, хэдышье хүртөө һаа, шэнгэжэл байха, нэгэл ондоо тусгаар шэнжэтэй гэжэ хүнүүд мэдэһэн, аршаан гэжэ үнэн сэдьхэлһээ этигэһэн байгаа. Ангуушан үбгэн газаршан болоожо, хэдэн хүнүүдые абажа, тэрэ булагта ошоһон, тэндэ гээһэн гү, али мартаһан һүхэеэ олоһон юм гэхэ. Тиигэжэ тэрэ аршаание һүхын аршаан гэжэ нэрлэһэн юм гэһэн домог мүн байха.

Буряадуудай анха ишэ ерэхын урда тээ энэ нютагуудта хамниган байһан юм гэжэ мүн хэлсэдэг. Мүнөө нэршэһэн «Кукэ» гэһэн үгэ хамниганоротоной хэлэн дээрэ хэлсэгдэдэг «Шара уһан» гэһэн үгэ юм гэжэ экскурсовод тайлбарилаа һэн. Аршаанай уһа түрүүн амһарта соо абан сасуу харахада, тунгалаг сагаахан байһан аад, нэгэ хэды болоходо, шара үнгэтэй болодог.

Хожомынь 1852 ондо доктор Л. Ловицкий гэгшэ Хүхын аршаанай уһа шэнжэлһэн, тиин сероводородоор элбэг, гадэһэ доторой үбшэ аргалха хэбатай гэжэ тодоруулһан байна. Хэдэн жэл болоод, аршаанай уһые геолог К. Грум гэгшэ шэнжэлжэ үзөөд, түмэрэй бодосоор элбэг гэһэн, мүн доктор Н. И. Кашин гэгшэ 1865 ондо элүүржүүлхы ехэхэн хүсэтэй аршаан мүн гэжэ хэлэһэн байха юм. Хүхын аршаание имагтал 1895 ондо шэнжэлэгшэ В. А. Обручев бодото гэгшээр шэнжэлжэ, арад зондо аша туһа хүргэхэ айхабтар үнэтэй сэнтэй минералтай уһан байна гэжэ тодорхойлоо бэлэй.

Октябриин хубисхалай урда тээ аршаан уһые арад зоной аша туһада хэрэглэхэ талаар бодото хэрэг хэхэ хүн байгаагүй һааб даа. Имагтал зүблэлтэ засагай мандаһанай һүүлээр СССР-эй арадай комиссарнарай Соведэй тогтоолоор 1923 ондо элүүржүүлхы хүсэтэй аршаан булагуудые арад зоной аша туһада хэрэглэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа эхилээ һэн. Алас-Дурна хизаарай курортно захиргаан эдэбхи үүсхэл гаргажа, эндэ зоной амарха, аргалуулха гэр бэйра, байдал түхеэрһэн байна. Саашадаа саг сагта курортно барилга һайжаржа, улам олон хүнүүд эндэ ерэжэ, гэдэһэ доторoo, эльгэ бөөрэеэ аргалуулдаг болоо һэн.

Хүхын аршаанда түмэр, магни, кальци, сульфат болон гидрокарбонадай зүйл элбэг байха юм. Минеральна энэ хүсэтэй уһые имагтал уулгажа, үбшэнтэниие эндэ аргалдаг, хүнэй шара ехэтэй һаань, аршаан хүртөөжэ, шарынь дарадаг, шара багатай һаань, шарыень нэмээжэ, хэмдэнь оруулдаг байха юм. Хото, гэдэһэ доторoo эмшэлүүлхэһээ гадна, үбшэнтэд һуһэ, эльгэ бөөрэеэ үрэ дүн ехэтэйгээр аргалуулдаг байна. Хүхын аршаан уухада, һэлһэндэ, эльгэ бөөрэдэ сугларжа бии болоһон элһэн, жэжэхэн шулуунууд хайлажа, газаашаа тууладаг.

Хүхын аршаан эльгэ, бөөрэ аргалха шэнжэ шанараараа Трусковецэй аршаанһаа халташье дутуугүй гэжэ курортын ахамад врач Зоя Сергеевне Герасимова хөөрэнэ. Курортдо амарагшадта ходо лекци уншагдажа байдаг, хөөрэлдөө хэдэг ехэ һайтай. Аргалуулжа байһан хүн эндэ жаяг заршамаа һайнаар сахидаг, гансахан аршаан ууха бэшэ, харин эдеэ хоолой гурим сахиха, бэеэ һайжаруулха, сэбэр агаарта гаража, ябгаар тэгшэ газараар ябажа, хүн бүхэнэй бэеын элүүрэй хэмжээгээр хада өөдэ гаража, тэндэнээ бууһа, бэеын элүүрые заһаха хэмжээн абгадаг.

Аршаан гуша, дүшэн табан градус дулаан болгоод, хүн хүнэй бэедэ таарахаар уулгададаг. Шара ехэтэй хүн ар... шаанай уһые дүшэн таба... градус хүрэтэр халаагаад уух..., харин шара багатай хүн хүй... тэн-булеэнээр аршаан ... тэхэ. Аршаан ууха хэмжүүе... баримталха тон шухала гэж... эндэхи врачнууд һургана. Удар... тее эдеэнэй урда тээ нэгэ... нэгэ аягаар ууха дүрим... юм. Эдеэнэй һайнаар буйл... хын тулада хоол барихын... урда тээхэнэ, харин эльг... бөөрэ, гэдэһэ дотор үбш... тэй зон эдеэлхэһээ дүшэ ... ран минута урда тээ аршаа... наа ууха зэргэтэй.

Хүхын аршаанай алдар су... манай орон дотор үргэн... таранхай. Россин түб һуур... нуудһаа, Ураалай шэлэй..., Дунда Азиһаа, Эрхүүгэй об... ластьһоо, Яхадай АССР-һаа..., Алас-Дурна хизаарһаа совет хүнүүд Хүхын аршаанай дом... до хүртэхэеэ ходо ерэжэ, бэе... элүүржүүлээд, бусажа байд... Буряад ороной, Шэтын об... ластиин, Агын автономито ок... ругой ажалша зон бэеэ ар... галуулхаяа тон олоороо «Ку... ка» курортдо ошодогынь ма... дээжэ ааб даа.

Яруунын районой «Побед...» колхозой механизатор Влад... мир Чимитов, Агын район... Цогто-Хангил нютагай үхэрш... Булад Нордопов, Будалан ню... тагай Карл Марксын нэрэмж... тэ колхозой ветврач Жамб... Цыремпилов, Ага һуурид... оршодог «Сельхозтехники...» инженер Цымжит Дамбари... чинов гэгшэдтэй хамта энд... аргалуулжа, аршаан хүртэхы... гөө хажуугаар оршон той... ронхи гоё һайхан байга... лиин үзэсхэлэниие хараад... аяншалгада ябадаг байгаабди. Түшэлгэтэ хадын үндэр оро... дээрэ гараа һэмди, тэндэһээ... аяар холуур нэмжыгшэ там... дайда, ой модон альган дэ... рэ байһан мэтээр харагдан... тээ зүүгээр зурыһан түмэр... харгы, урдуурнай улаагай зар... гы зурына. Түшэлгэтэ хадын оройдохи хабсагай һалхи бо... роодо нэрбэгдэжэ, үнэхөөрөө түшэлгэтэй һандали мэтэ хон... хор дүрсэтэй болотороо му... лигдэшэнхэй байха юм.

Түшэлгэтэ хадын бару... боориор гурбан хүнэй таб... рижэ хүрэхэгүй гурбан зуу... жэлэй үзэсхэлэнтэ нарһа хар... жа, үндэр оройень шэртэн... дээ, малгайнуудаа гэдэргээ... унагааһанаа мартахаар бэш... Хүхын нугын захада оршод... аха-дүү хоёр нарһа үзөөбди. Тэрэ хоёр нарһан бэе бэедээ тон адли, зэргэлхэдээ, һа... лайлдсажа байдаг.

Г. ЧИМИТОВ.

ШАДАБАРИТАД ШАЛГАРБА

Улаан-Үдэ хотодо санитарна постнуудай республиканска мүрысөөн болоно үнгэрбэ. Мүрысөөндэ түб хотымнай предприяти, организацинуудай, районуудһаа ерэһэн 15 команда хабаадаа.

Манай совет арадай парти, правительствынгаа хүтэлбэри доро эб найрамдалай, буу зэбсэг хуряахын, ядерна лайнай болохогүйн тула эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байдагынь бүхы дэлхэйн хүн зондо һайса мэдээжэ. Гэбэшье дайсанай манда халдаа һаань, хатуу харюу үгэхөөр бэлэн байха ёһотойбди. Эндэ санитарна дружина, постнуудые бэлдэлгэ тон шухала.

Республикымнай олонхи партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд энэ хэрэгтэ һаналаа ходо табижа байдаг. Һая үнгэрһэн санпостнуудай мүрысөөн энээниие элеэр харуулаа. Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой архиин заводой, Железнодорожно районой ЛВРЗ-гэй, Улаан-Үдын районой Сэлэнгын геологическа экспедициин командануудай мүрысөөндэ илажа, Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй республиканска комитедэй дамжуулгын кубогаар, вымпелээр, Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

Мүрысөөндэ хабаадагшадай дундаһаа Захааминай районой гэр байрын-коммунальна ажахын, Мухар-Шэбэрэй районой «Эрдэм» совхозой, Баргажанай райОНО-гой командануудай һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, магтаалда хүртэбэд. Гэхэтэй хамта зарим предприяти, организаци, колхоз, совхозуудай болон предприятинууд, районууд санитарна постнуудаа жэл бүри мүрысөөндэ эльгээнэгүй. Тэдэнэй тоодо Түнхэнэй, Хориин, Зэдын, Хурамхаанай районууд, Улаан-Үдэ хотын 3-дахи ГАП, «Бурятэнергын» РЭУ, 3-дахи ПАП, «Бурятмясопром» болон бусад орооно.

Л. ХИТРИХЕЕВА,
Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй республиканска комитедэй ахамад инструктор.

ХАБАРАЙ АГНУУРИ ХОРИГДОБО

РСФСР-эй Главохотын захиралтатай зохилдуулан, уһанай болон ойдо амидардаг шубуудые агналга мүнөө хабар хорихо гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1981 оной апрелиин 4-нэй захиралтаар шиидхэгдэбэ. Республикын агналгаолзоборилгын ажахын управлениин хүтэлбэрилэгшэд байгаали хамгаалтын болон ангуушад ба загаһашадай бүлгэмүүдтэй, агнууриин ажахынуудтай, республикын Дотоодын хэрэгүүдэй ба ой модоной ажахын министерствэнүүдтэй, «Байкалрыбвод» управленитэй хамта хабар, зунай үедэ хулгайгаар агнуури хэлгые, ой соо түймэрэй посохо ушарнуудые һэргылхэ зорилгоор ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй.

Энэ талаар тодорхой заабарнууд үгтөө. Жэшээлхэдэ, уһанай шубуудай һуудаг нуур сөөрэмүүдые шэргээхэгүй, шубуудай уурхайгаа заһадаг газарта мал адуулхагүй, һойрнуудай байрладаг газарта модо отологдохо ёһогүй гээд заагданхай. Браконьернүүдые хуулиин ёһоор хэһээхэ, гүрэнэй агнуурай фондодо тохёолдуулһан гарзыень түлүүлхэ, ои соо ... ябаха дүрим хазагайруулагшадые олоной дунда зүбшэн хэлсэхэ шухала. Уһанда тамардаг шубуудта искусственна нуур сөөрэмүүдые барьха, шубуудые олошоруулхын тула зохихо хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Хабараи агнуури хорилгын хэр дүүргэгдэжэ байһые, мүн хулгайгаар агнуури хэгшэдые бариха талаар харюусалгатай хүнүүдэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинан шалгажа байха шухала гэжэ тобшологдоо.

БАРИЛДААН

ГАБШАГАЙ ЗУРГААН

«Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй барилдаашад мэргэжэл шадабаряа эрид дээшэлүүлжэ, ехэ амжалта, илалта туйлажа байна. Тиин мүнөө энэ мүрысөөндэ габшагай зургаанайнь шүүжэ гараһаниинь гайхалташье бэшэ. Илагшад, шангай һууринуудые эзэлэгшэд «Трудовые резервы» бүлгэмэй май һарын тэн багта Ленинград хотодо үнгэргэгдэхэ Түбэй соведэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртөө. Тэндэ амжалта туйлахыень эдэнэртэ хүсэнэб, — гэжэ тус бүлгэмэй Россин соведэй ахалагша тренер В. Н. Вагин мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолбо.

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Трудовые резервы» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй спортзал соо болоно дүүрэбэ.

Россин Федерациин арбан хотын тус бүлгэмэй 100 гаран барилдаашад хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан байха юм.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ спортын мастерта кандидадууд С. Карамчаков (Красноярск) И. Алексеев (Яхадай АССР) хоёр түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараһан байгаа. Һонирхолтой, шанга тулалдаан болохо байха гэжэ сугларгашад хүлеэгээ һэн. Бодото дээрээ шанга тэмсэл болобогүй. Оройдоол 46 секунда соо Сергей Карамчаков шүүжэ, Россин соведэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Ульяновск хотын түлөөлэгшэ Ф. Факретдинов бронзо медаляар шагнагдаа. Сэхыень хэлэхэдэ, гансал энэ шэгнүүртэ манай командын түлөөлэгшэд шангай һуурида гаража шадаагүй гээд тэмдэглэлтэй. В. Пальчинов, А. Доржиев гэгшэд манай республикаһаа хабаадабашье, мэргэжэл шадабаритай барилдаашадтай анамана мүрысэжэ бирабагүй.

52 килограмм Спортын мастернууд В. Ринчинов (Улаан-Үдэ) П. Иванов (Яхадай АССР) хоёр түгэсхэлэй мүрысөөндэ уригдаба. Прокопий Иванов бэеэр томоног, бар хүсөөр булюу хэбэртэй. Гонгын ханхинамсаар сахилгаан түргөөр доболжо, тэрэ удаа дараалан гурбан очко абажархиба. Юунэй болоно байһые ойлгожо ядаһан манай спортсмен Виктор Ринчинов нүгөөдэеэ партерта оруулжа, минута хахадай турша соо нюргалдуулан унагаажархихадань, зал соогуур алыга ташалга аадар бороо шэнгеэр шааяшаба.

Удаадахи шэгнүүртэ «Трудовые резервы» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түлөөлэгшэд — спортын мастернууд В. Балданов Б. Гулгенов хоёр түгэсхэлэй мүрысөөндэ уулзаһан байна. Нёдондо жэл тус бүлгэмэй Россоведэй чемпион болоһон Бадмажаб Гулгенов энэ удаада үндэр нэрэ зэргэеэ сахин хамгаалжа шадабагүй. Һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһан Владимир Балданов эршэдэ эршэдэһээр шүүжэ гараа — 10:1.

62 килограмм. Энэ мүн лэ манай республикын түлөөлэгшэд түгэсхэлэй наадада гараһан байна. Г. Цындымсев В. Цэдашиев хоёрой уулзалга тэнсүү шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Һүүлшын секунданuудта хоёр очко абажа, Владимир Цэдашиев илалта туйлаба. Хоёрдохи һуури эзэлһэн залуу спортсмен Гэрэл Цындымсев бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй барилдаашан болоно ябаһанаа үшөө дахин харуулба. Тула хотын спортын мастер А. Королёв В. Индрисовые (Ульяновск) диилэжэ, бронзо медаляар шагнагдаа.

Грозный хотын мастерта кандидат С. Магомадов залуушье һаа, бар хүсэтэй барилдаашан юм. Түрүүшын гурбан минутын турша соо дүрбэн балл абаба. Гэбэшье забһарлалгын һүүлээр манай барилдаашан С. Сакияев эдэбхижэжэ хүсэбэшье, хоёрдохи һуури эзэлхэ баатай болоо.

Хоёрдохи дунда шэгнүүртэ Нальчик хотын спортын мастерта кандидат Олег Ашхотов бар хүсэтэй барилдаашан байһанаа харуулба. Түрүүшын үдэрнүүдтэ тэрэ Руслан Сааев, Валерий Прохорец гэгшэдые шүүжэ, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараа һэн. Россин соведэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула тэрэ хүшэр зорилго шиидхэхэ ушартай болобо. Юуб гэхэдэ, манай спортын мастер Геннадий Махутовтай уулзаха ёһотой байгаа. Гэбэшье О. Ашхотов тунхарижа байнгүй, эдэбхитэйгээр доболжо, 4:3 тоотойгоор илалта туйлаба.

Буряадай областной соведэй түлөөлэгшэ спортын мастер Анатолий Лезнов хүндэшэг шэгнүүртэнэй дундаһаа һураггүй булюу байжа, чемпион болобо. Түгэсхэлэй мүрысөөндэ тэрэ Ульяновскын бэрхэ спортсмен В. Фоминые оройдоол минута хахадай турша соо шүүһэн байна.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ Б. Цыренгармаев (Улаан-Үдэ), А. Кулаев (Грозный), Н. Гармаев (Улаан-Үдэ) гэгшэд илажа, «Трудовые резервы» бүлгэмэй Россоведэй чемпионууд болоһон байха юм.

Техническэ мэргэжэлэй һуралсалай Буряадай управлениин суглуулагдамал команда (ахалагша тренерынь Ф. Н. Махутов) нэгэдэхи һуури эзэлжэ, Россин соведэй 1 шатын дипломоор, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. Тулын, Красноярскын областной соведүүдэй түлөөлэгшэд удаа дахи һууринуудта гараһан байна.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ ...

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 57 килограммай шэгнүүртэ илажа гараһан В. Балданов; шанга тулалдаанай үе.

В. ПЛУТТЫН фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ленин манай зүрхэндэ» — түрүү бэшэг. «Агуухэ үүсхэлэй мүнхэ дүлэн» — КПСС-обкомой секретарь В. Бирюковой статья (түгэсхэлынь хоёрдохи хуудаһанда). «Үзэл сурталай хүдэлмэриин шанар ба ашаг үрэ дээшэлүүлхэ» — ТАСС-ай материал. Түгэсхэлынь хоёрдохи хуудаһанда.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Үзэл сурталай хүдэлмэриин шанар ба ашаг үрэ дээшэлүүлхэ» — ТАСС-ай материалай түгэсхэл. «Агуухэ үүсхэлэй мүнхэ дүлэн» — Бирюковой статьягай т... хэл. СССР-эй Верховно ... ведэй Президиумэй Ука...

Гурбадахи хууда... «Ильичэй нэрэ ба хэрэ...» С. Титаренкын статья. «... атр». «Ленинианын шэн... лаһан» — В. Найдак... статья. «Бүмбэрсэг дэл... һонин» — ТАСС-ай кор... пондентнүүдэй хилын ... һаа эльгээһэн тобшо ... сэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хууда... «Ленинскэ гвардиин гэш...» — Д. Батоевой ст... Спортивна мэдээсэлнүү... таг нютагай һонинной ... Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

В. И. ЛЕНИНЭЙ ДУРАСХААЛАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүдэй программа. 10.40— «Киногоор аяншалагшадай клуб». 11.40—«Мартагдашагүй дуунууд». 12.25— Шэнэ һонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—«Нүхэр плакат» —баримтата фильм. 15.45 — «Семья Ульяновых» — уран һайханай фильм. 17.05 —«Номой далай соо». 17.50—«Сказ» гэжэ ород арадай инструментнүүдэй квартедэй концерт. 18.05 — «Ленино-Кокушкино» — телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 18.25 — «Ленин шинии ажабайдалда»—һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.55 — «Ленинтэй хамта» — киноочерк. 19.15— «Байгал» программа.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр— түби дэлхэйдэ». 20.05—«Революциин ба граждан дайнай дуунууд». 20.25 — «Мужество» —телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 21.30—«Время». 21.55— **«В. И. Ленинэй түрэһөөр 111 жэлэй ойдо зорюула... баярай суглаан.** К... Кремлиин Съезднүүдэй о... һоо дамжуулагдаха. 02.0... Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита-3». 12.55 — ... жуулгын программа. 13.0... Шушенскадахи гэрхэнэ. ... «Мэдэжэ аба, шадажа ...» Эдир техникүүдтэ зорюу... һан дамжуулга. 14.15—В. ... ковский. «В. И. Ленин...» мэ. 14.45— «Түрэлхидтэ ...» рюулагдаһан дамжуулга. —Концерт. 16.00 —СС... Наукануудай академи.

Улаан-Үдэ. 16.50—Үхи... —мультфильм. 17.05—С... холнууд. 17.15—«Ленинэ... бан хабар» — телеви... баримтата фильм. 18.15—... журнал.

Москва. 18.25—Г. Св... Хүгжэм. 19.00—«Эрдэм ...» һонин». 19.30—19.45—... лалга.

Улаан-Үдэ. 19.45— «Зүү... бирь» — киножурнал.

«Орбита-3». 20.00 — ... дөөгэй час». 21.00 — ... лан нойрсогты, ба... 21.15 — «Ленинэй обр... зурагай искусстводо». 2... Концерт. 22.45 — «Ба... комиссаре» — телеви... уран һайханай фильм. ... Хоккейгээр дэлхэйн ба ... пын чемпионат. Түгэсхэлэй... данууд (2-дохи ба 3-дах... нүүд). Гетеборгһоо ... га.

САГААН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта саг зуура шииг нойтон ороxo. Баруун-хойноһоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Зарим нютагуудта һалхинай хүсэн секундын 23 метртэ хүрэхэ. Үдэртөө 11—16 градус, тииxэдэ зарим районуудта 5 г... хүрэтэр дулаарха.

Республикымнай ... Улаан-Үдэдэ сэлмэ... бүрхэлгэтэй байха. ... нойтон орохогүй. Баруу... һоһоо секундын 9—14 ... хүсэтэйгөөр һалхилха. ... төө 11—13 градус ... болоxo.

Редакторай орлогш...
И. Р-Д. ОЧИРОВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54 93, зам. редактора—2 68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56 23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64 36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60 21, информации—2-34-05, перевод—2 54-93, писем и сельскоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2 65-54.

Республиканская типография Госуд... ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств полиграфии и ... ной торговли.
Н-03462. Заказ № 94. Индекс ...